

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

19140

Spôsoby vzniku štátu a druhy štátov v medzinárodnom spoločenstve

Bakalárska práca

2016

Filip Korček

TRNAVSKÁ UNIVERZITA V TRNAVE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

Spôsoby vzniku štátu a druhy štátov v medzinárodnom spoločenstve

Bakalárska práca

Študijný program: právo

Školiace pracovisko: Katedra medzinárodného práva a európskeho práva

Odbor: 6835 -právo

Vedúci záverečnej práce: doc. JUDr. Juraj Jankuv, PhD.

Trnava 2016

Filip Korček

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcel pod'akovať doc. JUDr. Jurajovi Jankuvovi, PhD. za jeho odborné vedenie, ochotu a cenné rady a informácie ktoré mi výrazne pomohli pri písaní tejto práce.

ABSTRAKT

KORČEK, Filip: *Spôsoby vzniku štátu a druhy štátov v medzinárodnom spoločenstve*

[Bakalárska práca]. Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta, Katedra

medzinárodného práva a európskeho práva. Vedúci záverečnej práce: doc. JUDr. Juraj Jankuv PhD., Trnava, TRUNI PF, 2016. 47 s.

Práca je venovaná problematike štátu ako subjektu medzinárodného práva, spôsobom vzniku štátov podľa medzinárodného práva a v neposlednom rade i výpočtu a charakteristike jednotlivých druhov štátov. Cieľom práce je poskytnúť čitateľovi ucelený pohľad na skúmanú problematiku takže práca sa nevenuje len spomínaným témam ale i otázkam priamo súvisiacim s témou štátu, ako je napríklad sukcesia štátov alebo otázka uznania štátu v medzinárodnom práve. Jadro práce je rozdelené do celkovo štyroch kapitol.

Prvá kapitola je venovaná definícii štátu a všeobecnému rozdeleniu definíčných znakov štátu, teda znakov ktoré musí entita spĺňať aby bolo možné ju považovať za štát, a právnej subjektivity štátu. Druhá kapitola detailne rozoberá jednotlivé definíčné znaky (prvky) štátu.

Tretia kapitola sa venuje spôsobom vzniku štátu pričom táto kapitola je spracovaná najmä prostredníctvom príkladov ktoré sa v histórii objavili. V tretej kapitole sa taktiež nachádzajú témy ktoré so vznikom štátu priamo súvisia ako sú napríklad otázky sebaurčenia národa, sukcesie štátov alebo uznania štátu. Štvrtá, najrozsiahlejšia kapitola je venovaná druhom štátov ktoré môžeme, alebo sme mohli v minulosti nájsť v medzinárodnom spoločenstve a to ako všeobecne, tak i cez detailnú charakteristiku toho ktorého druhu štátu, i s príkladmi ktoré možno v medzinárodnom spoločenstve nájsť.

Kľúčové slová: štát, znaky štátu, vznik štátu, druhy štátov

ABSTRACT

KORČEK, Filip: *Ways of formation state and types of states in international community* [Bachelor thesis]. Trnava University in Trnava. Faculty of Law. Department of International Law and European Law. Supervisor: doc. JUDr. Juraj Jankuv, PhD., Trnava. TRUNI LF, 2016, 47 p.

The bachelor thesis is addressing the issue of state as a subject of international law, the processes of states creation under international law and at last but not the least the listings and characteristics of the individual types of the states. The goal of this work is to provide the reader with a comprehensive view of this examined issue so the work is not focused only on the above mentioned issues but also on the question directly related to the topic of the state, such as the succession of the states or a recognition of a state in international law.

The core work is divided into four chapters. The first chapter is devoted to the definition of the state and to the general subdivision of the defining symbols of the state, thus the characteristics that entity must meet in order to be considered a state and the legal personality of the state. The second chapter discusses in detail the individual defining elements (features) of the state. The third chapter deals with the processes of the state creation, this chapter is handling mostly through the examples, that happened in the past. The third chapter also contains topics directly related with formation of state, such as self-determination of a nation or a succession of the states or the recognition of the state. The fourth, most extensive chapter is devoted to the types of the states that we can, or we could find in the past in the international community in general or through a detailed characterization of the particular kind of the state along with the examples that can be found in the international community.

Key words: a state, characters of state, formation of state, types of states

OBSAH

Úvod.....	8
1.Štát ako subjekt medzinárodného práva	10
2. Definičné znaky štátu.....	12
2.1. Stále obyvateľstvo.....	12
2.2.Štátne územie.....	13
2.3. Vláda.....	15
2.4. Spôsobilosť vstupovať do vzťahov s inými štátmi.....	16
2.5. Potenciálne kritéria štátnosti.....	17
2.6. Kvázi (de facto) štáty.....	18
3. Spôsoby vzniku štátov v medzinárodnom spoločenstve.....	19
3.1. Prvotné osídlenie.....	19
3.2. Dekolonizácia a právo národa na sebaurčenie.....	20
3.3. Spojenie(fúzia)štátov.....	22
3.4.Rozdelenie štátov.....	23
3.5. Secesia štátov.....	24
3.6. Medzinárodnoprávne inštitúty súvisiace so vznikom štátu (uznanie a sukcesia).....	25
4. Druhy štátov v medzinárodnom spoločenstve.....	29
4.1. Unitárne štáty.....	29
4.2. Zložené štáty medzinárodnoprávneho charakteru.....	29
4.3. Územia spravované dvoma alebo viacerými subjektmi medzinárodného práva.....	33
4.4. Územia ovládané národnooslobodzovacími hnutiami.....	35

4.5. Územia ovládané povstaleckými hnutiami.....	36
4.6. Územia, ríše, kmeňové zväzy domorodých národov.....	37
4.7. Svätá stolica a iné subjekty medzinárodného práva sui generis.....	39
Záver.....	41
Zoznam použitej literatúry.....	43

ÚVOD

Štáty sú hlavnými subjektmi medzinárodného práva. V minulosti boli dokonca považované za jediné subjekty. V súčasnosti už toto neplatí, pretože v medzinárodnom spoločenstve môžeme nájsť i iné entity, ako sú napríklad medzinárodné organizácie. Platí však, že tieto iné entity sú vytvárané štátmi a na základe vôle štátov. Štáty preto považujeme za primárne subjekty medzinárodného práva od ktorých ostatné subjekty odvodzujú svoju subjektivitu.

Rovnako ako pre iné entity, i pre štát platí, že musí spĺňať isté požiadavky aby ho bolo možné považovať za plnohodnotného člena medzinárodného spoločenstva, teda aby štát mohol využívať všetky práva ktoré mu poskytuje medzinárodné právo. Tieto požiadavky na štát sa vyvíjali postupne spolu s vývojom medzinárodného práva a v súčasnosti sa týkajú najmä jeho územia a obyvateľstva ako i vlády.

Štáty v súčasnosti už nevznikajú živelne tak ako tomu bolo v minulosti, ale na základe relatívne presných a jasných pravidiel ktoré sa stali súčasťou medzinárodného práva v 19. a najmä 20. storočí. Je prirodzené, že nie všetky štáty vznikajú rovnako, na rovnakom základe a preto medzinárodné právo rozoznáva viacero spôsobov ako nový štát môže vzniknúť.

V závislosti na tom ako štát vznikne, tak sa ho i dotýkajú rôzne inštitúty medzinárodného práva. Ako príklad možno uviesť princíp tabula rasa pri sukcesii štátov, ktorý však platí iba pre dekolonizované štáty.

Tak ako štáty rovnako nevznikajú, ani ich vnútorné usporiadanie resp. oprávnenia jednotlivých orgánov nie sú rovnaké. To, aké usporiadanie si daný štát zvolí je výsostnou záležitosťou toho ktorého štátu a jeho obyvateľov. Z pohľadu medzinárodného práva sú podstatné najmä kompetencie vnútroštátnych orgánov vo vzťahu k zahraničnej politike, teda či za štát jedná jeden subjekt alebo v rámci štátu existujú i iné subjekty

s medzinárodnoprávnou subjektivitou (švajčiarske kantóny, provincia Quebec v Kanade).

Keďže usporiadanie štátu podľa medzinárodného práva nemožno stotožňovať s usporiadaním štátu podľa teórie práva, štát napríklad môže byť zloženým podľa teórie práva avšak podľa medzinárodného práva pôjde o štát unitárny (napr. USA). Vo všeobecnosti platí, že množina unitárnych štátov je v medzinárodnom práve väčšia.

Prvá kapitola práce je venovaná definícii štátu a všeobecnému rozdeleniu definičných znakov štátu, teda znakov ktoré musí entita spĺňať aby bolo možné ju považovať za štát, ako aj právnej subjektivity štátu. Druhá kapitola detailne rozoberá jednotlivé definičné znaky (prvky) štátu. Tretia kapitola sa venuje spôsobom vzniku štátu, pričom táto kapitola je spracovaná najmä pomocou príkladov ktoré sa v histórii objavili.

V tretej kapitole sa taktiež nachádzajú inštitúty ktoré s touto témou priamo súvisia, ako sú napríklad otázky sebaurčenia národa, sukcesie štátov alebo uznania štátu. Štvrtá, najrozsiahlejšia kapitola je venovaná druhom štátov ktoré môžeme, alebo sme mohli v minulosti nájsť v medzinárodnom spoločenstve, ako všeobecne, tak i cez detailnú charakteristiku toho ktorého druhu štátu i s príkladmi ktoré možno v medzinárodnom spoločenstve nájsť.

Základnou literatúrou z ktorej práca čerpá, je monografia od autorského kolektívu z katedry medzinárodného a európskeho práva Právnickej fakulty Trnavskej Univerzity, doplnená o zahraničnú literatúru ako i učebnice medzinárodného práva verejného od iných autorov. I keď by sa mohlo zdať, že v súčasnosti sa v medzinárodnom spoločenstve dostávajú do popredia medzinárodné organizácie, faktom je, že i tieto medzinárodné organizácie vlastne riadia štáty prostredníctvom svojich predstaviteľov a tak opäť prichádzame k záveru, že štát je najdôležitejším subjektom súčasného medzinárodného práva a práve z tohto dôvodu je potrebné vedieť, ktorý subjekt je možné za štát vlastne považovať, ako takýto subjekt vzniká ako i to, aké rôzne druhy štátov vlastne podľa medzinárodného práva rozoznávame. To sú i dôvody pre ktoré som sa rozhodol túto tému spracovať ako svoju bakalársku prácu. Cieľom práce je čo možno najkomplexnejšie zhrnúť poznatky z danej oblasti, a aj preto má práca v prevažnej miere povahu sumarizácie poznatkov ktoré o danej téme už publikovali iní autori a v menšej miere sú v nej vyjadrené autorské názory na danú problematiku.

1. Štát ako subjekt medzinárodného práva

I keď okruh subjektov medzinárodného práva je relatívne dynamicky sa rozvíjajúcou časťou tohto odvetvia, ešte aj súčasné medzinárodné právo je predovšetkým právom medzištátnym. Výnimočné postavenie štátu vyplýva z toho, že vystupuje ako predstaviteľ suverénnej moci a má absolútnu normotvornú spôsobilosť v oblasti medzinárodného práva, vrátane spôsobilosti vytvárať a byť členom medzinárodných organizácií, spôsobilosť materiálne zaistiť plnenie svojich záväzkov, spôsobilosť byť nositeľom zodpovednosti, ako aj schopnosť prakticky presadzovať svoje nároky voči iným subjektom. V dôsledku uvedeného možno tvrdiť, že štát je jediným **plnohodnotným** subjektom medzinárodného práva.¹ Uvedené tvrdenie podporuje i rozhodnutie Súdu medzinárodnej spravodlivosti (PCIJ) v prípade *Lotus* z roku 1927, kde súd uvádza, že *medzinárodné právo upravuje vzťahy medzi nezávislými štátmi* a právne normy zaväzujúce štáty odrážajú ich slobodne prejavenu vôľu.²

Na druhej strane, Medzinárodný súdny dvor (ICJ) v rozsudku v prípade *Náhrady škody utrpenej v službách OSN* (prípád Bernadotte)³ z roku 1949, konštatoval, že *medzinárodno-právnu subjektivitu má okrem štátov i OSN* ako vrcholná medzinárodná organizácia združujúca štáty, čím nepriamo otvoril priestor na rozšírenie množiny subjektov medzinárodného práva. Na spomínaných dvoch rozsudkoch medzinárodných súdov možno vidieť posun vo vnímaní medzinárodného práva verejného v relatívne krátkom časovom období, a to z práva upravujúce vzťahy výsostne medzi štátmi, na právo ktoré pripúšťa i existenciu iných entít, čo bolo podľa môjho názoru rozhodujúce pre vznik moderného medzinárodného práva verejného.

Medzinárodné právo nepozná jasnú definíciu pojmu štát, tak ako ju pozná napríklad teória práva⁴, ktorá chápe štát ako právnu inštitúciu, formu organizácie spoločnosti,⁵ ale i mnohé iné humanitné vedy.

Z pohľadu medzinárodného práva je preto pre určenie toho, ktorú entitu možno považovať za štát, rozhodujúce naplnenie tzv. *definíčných znakov štátu*, ktoré po prvýkrát ustanovil

¹ JANKUV, J.: Subjekty medzinárodného práva a ďalší aktéri medzinárodno-právnych vzťahov na prahu 21. storočia. In *Acta Iuridica Cassoviensia* 24. Košice: Právnická fakulta UPJŠ Košice, 2000. s. 69-70.

² KLUČKA, J.: *Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť)*. Druhé doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition 2011 s. 60-61, *Prípád Lotus* PCIJ, Series A, No. 10,18 (1927)

³ https://www.upjs.sk/public/media/2712/Bernadotte_Preklad_1.pdf (1.12.2015)

⁴ JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 11.

⁵ PRUSÁK, J.: *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie právnickej fakulty UK, 1995. s. 56.

Dohovor o právach a povinnostiach štátov⁶ z roku 1933.

Podľa miesta kde bol Dohovor podpísaný sa kritéria ktoré stanovuje nazývajú i *Montevidejské kritéria*.

Podľa článku 1 Dohovoru o právach a povinnostiach štátov sú definíčnými znakmi štátu:

1. Obyvateľstvo štátu
2. Štátne územie
3. Vláda
4. Spôsobilosť vstupovať do vzťahov s inými štátmi

Prvé tri kritériá boli prevzaté z vedy medzinárodného práva a sú taktiež súčasťou medzinárodného obyčajového práva, pričom je možné očakávať, že štvrté kritérium štátnosti sa už stalo, alebo sa čoskoro stane súčasťou medzinárodného obyčajového práva.⁷ Uvedené potvrdzuje aj *Stanovisko č. 1⁸ Arbitrážnej komisie Európskej konferencie o Juhoslávii* (1990), kde sa uvádza, že štát je zvyčajne definovaný ako spoločenstvo pozostávajúce z územia a obyvateľstva, ktoré podlieha organizovanej politickej moci a takýto štát je charakterizovaný suverenitou.⁹

Niektorí autori považujú tieto kritéria iba za základné a uvádzajú i ďalšie kritéria ktoré je potrebné k týmto základným kritériám pridať. Za všetky zatiaľ možno spomenúť napríklad *sebaurčenie* alebo *uznanie*,¹⁰ ktoré budú detailnejšie rozobraté v ďalších častiach tejto práce.

⁶Dohovor o právach a povinnostiach štátov dostupný na:

<https://www.ilsa.org/jessup/jessup15/Montevideo%20Convention.pdf> (18.06.2015)

⁷ JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.-BLÁŠKOVIČ, K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.s.45-46.

⁸ <http://ejil.org/pdfs/3/1/1175.pdf>(15.2.2016)

⁹ SHAW, M.N.: *International Law*. 6th edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. p. 198.

¹⁰Pozri strany 20 a 25.

2. Definičné znaky štátu

2.1. Stále obyvateľstvo

„*Hominum causa omne ius constitutum est*“¹¹

Uvedený výrok dokladuje dôležitosť obyvateľstva pre štát, bez obyvateľov by štát nemal nad kým vykonávať svoju moc a v podstate by nemohli existovať ani iné prvky pretože by nemal kto vykonávať štátnu moc.¹²

Podľa Malenovského sa obyvateľstvom štátu rozumie celok jednotlivcov oboch pohlaví ktorí spolu žijú na danom území ako organizované spoločenstvo, pričom toto spoločenstvo má **spravidla trvalý a prirodzený** charakter.¹³ Z podmienky prirodzenosti (reprodukcie obyvateľstva) existuje výnimka a to štát Vatikán, kde je natalita nulová a i napriek tomu je Vatikán rešpektovaný ako štát (medzinárodnoprávnu subjektivitu má však iba Svätá stolica).¹⁴ Medzinárodné právo neustanovuje minimálny počet obyvateľov, ktorý štát musí mať aby mohol byť za štát považovaný.

Obyvateľstvo je najvhodnejšie označiť ako organizované spoločenstvo trvalo (kritérium trvalosti) žijúce na určitom území. Nie je vhodné ho stotožňovať s pojmami národ či občania, i keď štátotvorný národ *de facto* vytvára obyvateľstvo.¹⁵ Množina osôb ktorá patrí k obyvateľstvu je totižto väčšia, patria tu nie len občania daného štátu, ale i cudzinci, osoby bez štátnej príslušnosti (apoliti), utečenci alebo azylanti. Ak osoba opustí územie štátu, vo všeobecnosti možno povedať, že štát nad ňou stráca jurisdikciu.¹⁶

V prípade *Západná Sahara (1975)*, Medzinárodný súdny dvor (ICJ) rozhodoval, či územie obývané kočovnými kmeňmi môže byť považované za územie nikoho (*terra nullius*).

Súd v tomto prípade rozhodol, že takéto územie **nemožno** považovať za *terra nullius* nakoľko

¹¹ *Hominum causa omne ius constitutum est*- Pre ľudí je dané všetko právo (HERM, D. 1,5,2)

¹² JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 12.

¹³ MALENOVSKÝ, J.: *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému*. 5., podstatně upravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2008. s. 109-111.

¹⁴ JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 12.

¹⁵ LANTAJOVÁ D.: Medzinárodnoprávna úprava práva národov na sebaurčenie. In *Slovenska ročenka medzinárodného práva 2008*. Ročník I. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri SAV, 2009. s. 87-97.

¹⁶ JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 13.

tieto kmene reprezentované miestnymi vládcami, sa odlišovali od ostatných národov v susedstve svojimi zvykmi a spôsobom života a mali taktiež vlastnú politickú a spoločenskú organizáciu.¹⁷

2.2. Štátne územie

Územie štátu je priestorom na ktorom žijú obyvatelia štátu a v rámci ktorého vykonáva štát svoju moc (jurisdikciu) nad všetkým, čo sa na tomto území nachádza. Toto však neplatí absolútne, najlepším príkladom sú osoby a priestory vyňaté z jurisdikcie štátu. Ide najmä o osoby požívajúce diplomatické výsady a imunity a priestory ktoré tieto osoby využívajú podľa medzinárodného práva¹⁸ (najmä veľvyslanectvá štátov, vojenské základne cudzích štátov atd.).

Rovnako ako pri obyvateľstve, ani pri štátnom území medzinárodné právo neupravuje minimálnu rozlohu štátu. Štátne územie však musí byť prirodzené a aspoň z časti obývané.¹⁹

Štátne územie nemusí byť súvislé- vo svete nájdeme mnoho ostrovných štátov, ale i prípady kedy územie štátu nie je so štátom priamo spojené (Ruská federácia a oblasť Kaliningradu, Nachičevanská autonómna republika patriaca Azerbajdžanu oddelená územím Arménska)²⁰

V prípade straty časti štátneho územia, právna subjektivita štátu nezaniká, ak štát stále vykonáva svoju moc nad ostatným územím. Štát prirodzene zanikne, ak stratí celé svoje územie, to však neplatí, ak sa štát stal obeťou anexie. V takomto prípade na základe zásady legitimacy *de lege* nezaniká.²¹

Medzinárodné právo zakotvuje v *Charte OSN* čl. 2 ods.4 **zákaz hrozby silou proti územnej celistvosti štátu**.²² Príkladom porušenia tejto kogentnej normy medzinárodného práva verejného je napríklad *anexia Krymu* Ruskou Federáciou v roku 2014.²³

¹⁷*Western Sahara*, Advisory opinion, I.C.J. Reports 1975, sumarizácia rozhodnutia dostupná na: <http://www.icj-cij.org/docket/index.php?sum=323&p1=3&p2=4&case=61&p3=5> (22.06.2015)

¹⁸JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 13.

¹⁹KOVÁCS, P.: *Nemzetközi közjog*. Budapest: Osiris Kiadó, 2011. s. 173.

²⁰JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.14.

²¹MALENOVSKÝ, J.: *Mezinárodní právo veřejné : jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu, zvláště k právu českému*. 4., opravené. a dopl. vydání. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2004. s. 89.

²²*Charta OSN* dostupná na: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/charta-organizace-spojenych-narodu-a-statut-mezinarodniho-soudniho-dvora.pdf> (22.06.2015).

K štátnemu územiu patria i rieky pretekajúce štátnym územím, zálivy a všetky ostrovy do 12 námorných míľ od čiary najvyššieho odlivu (*baseline*).

Zmeny klímy, globálne otepľovanie a s tým spojené zvyšovanie morskej hladiny, otvárajú otázky medzinárodnoprávnej subjektivity niektorých štátov v prípade, ak by územie týchto štátov bolo zatopené morom. Štáty ktorých sa tento problém dotýka sú združené v organizácii AOSIS (Aliance of Small Island States).²⁴ Možné riešenia tohto problému:

1. Dlhodobý prenájom alebo postúpenie územia zo strany iného štátu
2. Zánik týchto štátov
3. Pripustenie existencie týchto štátov i na inom než prirodzenom území- napr. na umelých ostrovoch.²⁵

Spôsoby nadobúdania štátneho územia:

Prvotná okupácia- patrila medzi najstaršie spôsoby, ale nakoľko už v súčasnosti nové územie nie je možné objaviť, v zásade môžeme povedať, že tento spôsob je historickou kategóriou. Samotné objavenie územia však nebolo platným titulom jeho nadobudnutia, v neskoršom období sa vyžadoval aj výkon efektívnej správy na tomto území.

Cesia- je postúpenie štátneho územia na základe medzinárodnej zmluvy, a to *mierovej* (napr. cesia územia Alsaska- Lotrínska medzi Francúzskom a Nemeckom, vždy na základe vojny), *kúpnej* (kúpa Aljašky od Ruska) alebo *bezodplatnej zmluvy* (zmluva o odstúpení Podkarpatskej Rusi medzi ČSR a ZSSR v roku 1945).

Adjudikácia- je prisúdenie územia na základe rozhodnutia súdneho, arbitrážneho alebo iného orgánu po ktorej zvyčajne nasleduje cesia územia.

Vydržanie- je nadobudnutie štátneho územia od predchádzajúceho suveréna na základe dlhodobého a nerušeného výkonu suverenity iným štátom.²⁶

²³JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 15.

²⁴Informácie o AOSIS pozri na: <http://aosis.org/> (19.6.2015)

²⁵JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 16.

²⁶JANKUV, J.: Medzinárodnoprávna úprava inštitútu vydržania ako spôsobu nadobudnutia štátneho územia. In *Slovenská ročenka medzinárodného práva 2009*. Ročník II. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri SAV, 2011. s. 91-112.

Akcesia- je nadobudnutie územia pôsobením prírodných síl. O relatívne častý jav ide napríklad v Japonsku.

Anexia- je nelegálnym spôsobom nadobudnutia štátneho územia. Ide o prisvojenie si územia iného štátu prostredníctvom vojenskej sily. Na základe zásady *ex injuria ius non oritur*²⁷ teda nejde o platný právny dôvod.²⁸

2.3. Vláda

Vláda vykonáva v štáte politické i právne úlohy. Slovo *vláda* je pre naše účely potrebné vykladať extenzívne, nejde teda len o najvyšší orgán výkonnej moci ale o všetky tri zložky moci v štáte- ako výkonnú, tak aj moc zákonodarnú a súdnu.²⁹

Stabilná vláda(politická a právna organizácia) je veľmi dôležitá pri zrode štátu (*in statu nascendi*),³⁰ ako to vyplýva napríklad z posudku k prípadu *Aalandských ostrovov*.³¹ Často krát najmä v krajinách zmietaných vojnou nastáva situácia, že centrálna vláda nie je schopná vykonávať efektívnu správu nad celým územím štátu.

Pre prvok vlády sú podstatné dve zložky a to: *trvalosť* a *efektivita*.

Trvalosť- nepretržitý a neprerušovaný výkon štátnej moci aspoň na nespochybnenej časti územia.³²

Efektivita- prejavuje sa v štyroch oblastiach a síce: *poskytovanie bezpečnosti, zaručenie poriadku, zabezpečenie účasti obyvateľstva na verejnej správe a zabezpečenie poskytovania zdrav. starostlivosti a fungovania škôl*³³

Podľa miery trvalosti a efektivity vlády delíme štáty na:

Silné štáty- Pod silou sa v tomto prípade myslí efektívne plnenie štátnych funkcií vo všetkých štyroch oblastiach.

Slabé štáty- v týchto štátoch sú prítomné rôzne druhy napätia (etnické, náboženské,

²⁷*Ex injuria ius non oritur*- Z bezprávia nevzniká právo, Glossary of International Law Terms, University of Washington, School of Law

²⁸JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 17.

²⁹PRUSÁK, J.: *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie právnickej fakulty UK, 1995. s. 65.

³⁰JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 17.

³¹Posudok k prípadu *Aalandské ostrovy* dostupný na: <http://www.ilsa.org/jessup/jessup10/basicmats/aaland1.pdf> (19.6.2015)

³²GIERTL, A.: Štát *in statu nascendi* In :LANTAJOVÁ, D.: (editor) *Právo národov na sebaurčenie v kontexte moderného medzinárodného práva*. Trnava: TU v Trnave, Právnická fakulta 2012. s. 19.

³³ROTBURG, R.: 1. (ed.) *When States Fail, Causes and Consequences*. Princeton: Princeton University Press, 2003. p. 3.

jazykové), je tu vyššia miera kriminality, slabé uplatňovanie práv, HDP klesá, korupcia rastie. Režim je nedemokratický ba až diktátorský.³⁴

Disfunkčné štáty- v týchto štátoch je prítomné spoločenské napätie vo všetkých oblastiach života, existujú tu bojujúce skupiny, povstalci bojujúci proti vláde. Podstatná je trvácnosť tohto napätia, ktoré spôsobuje zhoršovanie bezpečnosti, vysokú detskú úmrtnosť, hladomor, rôzne epidémie atd.³⁵ Ani takýto štát však podľa pravidiel medzinárodného práva neprestáva existovať.

2.4. Spôsobilosť vstupovať do vzťahov s inými štátmi

Je to schopnosť nadväzovať styky s inými subjektmi medzinárodného práva ktoré túto spôsobilosť taktiež majú a taktiež schopnosť viesť samostatnú zahraničnú politiku na základe rovnosti štátov, čo sa v praxi prejavuje na dvoch úrovniach:

Kontraktuálna spôsobilosť- schopnosť uzatvárať medzinárodné zmluvy s inými štátmi a plniť povinnosti z nich vyplývajúce.

Nadväzovanie diplomatických stykov s inými štátmi.³⁶

Napríklad *Brownlie* stotožňuje spôsobilosť vstupovať do vzťahov s inými štátmi s pojmom *suverenita*.³⁷(nezávislosť).

Suverenita- podľa právnej teórie ju delíme na *vonkajšiu* a *vnútornú*.

Schopnosť vstupovať do vzťahov s inými štátmi je najvýraznejším prejavom ***vonkajšej suverenity***.

Nezasahovanie do vnútorných záležitostí štátu (upravuje čl. 2 ods.7 Charty OSN)³⁸ je naopak prejavom ***vnútornej suverenity***.

Okrem právnej definície suverenity, poznáme i *definíciu súdnu*, ktorú poskytol arbiter Max Hubber v prípade *Ostrova Palmas*³⁹ z roku 1928.

³⁴ROTBERG,R.: 1. (ed.) *When States Fail, Causes and Consequercies*. Princeton: Princeton Universuity Press, 2003. p. 4.

³⁵ROTBERG,R.: 1. (ed.) *When States Fail, Causes and Consequercies*. Princeton: Princeton Universuity Press, 2003. p. 5-9.

³⁶JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014.s. 21.

³⁷BROWNLIJE, I.: *Princípy medzinárodného verejného práva*. 1. vydanie. Bratislava: EUROKÓDEX s.r.o. a Paneurópska vysoká škola, 2013. s. 81-82.

³⁸Pozri poznámku 22.

³⁹*The Island of Palmas Case* USA vs. The Netherlands Award of the Tribunal p.8, dostupné na: http://legal.un.org/riaa/cases/vol_II/829-871.pdf (21.06.2015).

Suverenita(najmä vnútorná) však nebola vždy taká ako ju vnímame dnes, v minulosti bola táto zložka potlačená napríklad vplyvom kolonizácie, kedy kolonizované krajiny prakticky nemali suverenitu, i keď boli oficiálne samostatnými štátmi. Podobný príklad však nájdeme i v našich končinách pokiaľ ide o ZSSR a štáty ktoré patrili do jeho sféry vplyvu, t.j. do tzv. “východného bloku.”⁴⁰ Myslieť si však, že dnes už sú štáty úplne suverénne, (hlavne pokiaľ ide o vnútornú suverenitu) považujem za prinajmenšom naivné.

Špecifickým prípadom je tzv. **delená suverenita** (*kondomínium*), kedy nad určitým územím vykonávajú spoločnú suverenitu viaceré štáty. Ako príklad možno uviesť Kaspické more nad ktorým vykonávali spoločnú suverenitu ZSSR a Irán.⁴¹⁴²

Na rozdiel od Brownlieho, *Crowford* tvrdí, že suverenita je následkom štátnosti.⁴³

2.5. Potencionálne kritéria štátnosti

Montevidejské kritéria podľa viacerých autorov predstavujú iba základné znaky štátu, ku ktorým je potrebné doplniť ďalšie kritériá.

Názory v tom, o ktoré znaky by malo ísť, sa však líšia podľa autora ktorý ich uvádza.

Brownlie napríklad ako dôkaz štátnosti uvádza **vlastné právo o štátnom občianstve**⁴⁴

Prusák medzi sekundárne znaky zaraďuje **dane, štátny rozpočet a symboly**⁴⁵

Shaw zase uvádza ako doplňujúce znaky **sebaurčenie a uznanie**⁴⁶

⁴⁰JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 24.

⁴¹KOVÁCS, P.: *Nemzetközi közjog*. Budapest: Osiris Kiadó, 2011. s. 639.

⁴²Pozri tiež kapitolu 4.3.

⁴³CRAWFORD, J.: *The Creations of States in International Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford Clarendon Press, 2007. p. 61.

⁴⁴BROWNLIE, I.: *Princípy medzinárodného verejného práva*. 1 vydanie. Bratislava: EUKÓDEX s.r.o. a Paneurópska vysoká škola, 2013. s. 82.

⁴⁵PRUSÁK, J.: *Teória práva*. Bratislava: Vydavateľské oddelenie právnickej fakulty UK, 1995. s. 58.

⁴⁶SHAW, M.N.: *International Law*. 6th edition. Cambridge: Cambridge University Press, 2008. p. 205-208.

2.6 Kvázi- štáty (*de facto* štáty)

Vo svete existujú i útvary, ktoré síce splňajú všetky znaky štátu, v niektorých prípadoch i suverenitu, no i napriek tomu nemôžeme hovoriť o štáte a to z dôvodu chýbajúceho uznania. Takéto entity nazývame *de facto štáty*.⁴⁷

Charakteristickými znakmi *de facto* štátov sú:

budovanie národa, vojenská moc, slabosť materského štátu a externý patrón.⁴⁸

V súčasnosti by sme vo svete našli niekoľko príkladov tzv. *de facto* štátov. Ide napríklad o:

Podnestersko (materský štát- Moldavsko)

Republika Náhorný Karabach (Azerbajdžan)

Abcházsko a Južné Osetsko (Gruzínsko)

Somaliland (Somálsko)

Severocyperská ľudová republika (Cyperská republika)

Viacere znaky štátu v súčasnosti vykazuje i ***Chalífát Islamského štátu***, vyhlásený v roku 2014 na obsadenom území(najmä Iraku a Sýrie).⁴⁹

Zvláštnym prípadom je ***Taiwan*** (oficiálny názov Čínska republika), ktorý i keď je oficiálne súčasťou Číny, má výraznú hospodársku silu a na rozdiel od kontinentálnej Číny i demokratický polo- prezidentský systém. Tieto faktory udržiavajú Taiwanu (i napriek tomu že nie je členom OSN) na Čínskej ľudovej republike istú formu nezávislosti.⁵⁰

⁴⁷KOLSTO,P.: The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. In *Journal of Peace Research* Vol. 43 no. 6, 2006. p.729-734.

⁴⁸MALENOVSKÝ, J.: *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému*. 5., podstatně upravené a dopl. vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2008, s. 113.

⁴⁹JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 29.

⁵⁰<http://yearbook.multimedia.ey.gov.tw/enebook/web/index.html> (21.6.2015) Taiwan Yearbook 2013 p 28-29.

3. Spôsoby vzniku štátov v medzinárodnom spoločenstve

3.1. Prvotné osídlenie

Ide o historický spôsob vzniku štátu, ktorý vznikol prvotným osídlením územia nikoho (*terra nullius*) alebo opusteného územia (*territorium derelictum*). Je zjavné, že tento spôsob vzniku štátu sa viaže na takéto nadobudnutie územia.^{51 52}

V skoršom období sa na platnú okupáciu takéhoto územia vyžadovalo iba objavenie územia a to na základe tzv. **práva objavu**⁵³(napríklad osídľovanie Ameriky Európanmi).

V neskoršom období, po prijatí *Generálneho Aktu Berlínskej konferencie* (1885), sa určili pre prvotnú okupáciu afrického kontinentu **podmienka objavu**(materiálna podmienka) a **povinnosť úradného oznámenia** t.j. **notifikácie** o objavení (formálna podmienka).

Nadobudnutie územia prvotnou okupáciou sa teda zvyčajne deje dlhodobým faktickým výkonom zvrchovanej moci nad takýmto územím.⁵⁴

O prvotnej okupácii sa zmieňuje i viacero rozsudkov medzinárodných súdnych orgánov.

Napríklad rozsudok Stáleho Dvora Medzinárodnej spravodlivosti(PCIJ) v prípade *Východné Grónsko*⁵⁵(1933) uvádza, že štát ktorý realizuje prvotnú okupáciu musí mať *vôľu konať ako suverén* a musí adekvátnym spôsobom *preukázať výkon suverenity*.

Naopak z rozsudku v prípade *Ostrova Palmas* (1928)⁵⁶ vyplýva, že právo objavu nie je potrebné.

V rozsudku k prípadu *Minquiers a Ecrehos*⁵⁷ (1953), ktorý sa týkal britsko- francúzskeho sporu o ostrovčeky v kanáli La Manche, Medzinárodný súdny dvor (ICJ) zdôraznil význam aktuálneho výkonu štátnych funkcií a to i orgánmi miestnej správy.

Povahou územia ktoré možno považovať za územie bez pána (*terra nullius*), sa MSD zaoberal v už spomenutom prípade *Západná Sahara* (1975).⁵⁸

⁵¹JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 30.

⁵²Pozri aj kapitolu 2.2.

⁵³BROWNLIE, I.: *Principles of Public International Law*. 7th edition. Oxford: Oxford University Press, 2008. p. 141.

⁵⁴JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 30.

⁵⁵*Legal status of Eastern Greenland* Denmark v Norway P.C.I.J. Series A/B, 1933, Fasc. No. 53

⁵⁶*The Island of Palmas Case* USA v. the Netherlands PJC 4. April 1928 RIAA 1928, s. 831 a nasl.

⁵⁷*The Minquiers and Ecrehos case*, UK v. France, ICJ Reports 1953 s. 47 a nasl.

⁵⁸Pozri poznámku 17.

Spôsob vzniku štátu prvotným osídlením v súčasnosti už stratil svoj význam, keďže všetky časti zemského povrchu sú buď rozdelené medzi štáty, alebo podliehajú medzinárodno-právnym režimom.⁵⁹

3.2. Dekolonizácia a právo národa na sebaurčenie

Právo národa na sebaurčenie

Bez ohľadu na spôsob akým ten ktorý štát vznikne, štáty v dnešnej dobe vznikajú práve s odvolaním sa na právo národa na sebaurčenie.⁶⁰

V minulosti bolo právo národa na sebaurčenie obyčajovým pravidlom medzinárodného práva. Pôvod zásady práva národa na sebaurčenie možno identifikovať v kontexte prijatia *Americkej deklarácie nezávislosti(1776)* alebo *Francúzskej deklarácií práv človeka a občana (1789)*.

Využil ju napríklad aj *V.I. Lenin*, ktorý prostredníctvom tohto práva obhajoval nutnosť socialistických revolúcií.⁶¹ V polovici dvadsiateho storočia sa začína toto právo, ktoré je v súčasnosti jedným zo základných princípov medzinárodného práva, dostávať do významných medzinárodných dokumentov ako napríklad *Charta OSN (1945)*,⁶² ktorá garantuje právo národa na sebaurčenie v čl. 1 ods. 2. Medzinárodných dokumentov ktoré sa zaoberajú právom národa na sebaurčenie je veľké množstvo a niektoré z nich budú spomenuté v ďalších častiach práce. Zatiaľ by som spomenul napríklad *Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach*⁶³ (1966) alebo *Africká charta o ľudských právach a právach národov*(1986),⁶⁴ významným v tejto oblasti je i rozsudok MSD (ICJ) v prípade *Západná Sahara (1975)*.⁶⁵

Právo národa na sebaurčenie bolo značne využívaným argumentom v období dekolonizácie, kedy zatlačilo do úzadia zásadu celistvosti štátu. V súčasnosti možno povedať, že situácia je presne opačná a v dnešnom medzinárodnom práve hrá omnoho významnejšiu úlohu práve územná celistvosť materského štátu. Asi momentálne nám najznámejším príkladom je príklad

⁵⁹JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 31.

⁶⁰JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.31.

⁶¹ CASSESE, A.: *Self- determination of Peoples, A Legal Reappraisal*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. s.11-19.

⁶²Pozri poznámku 22.

⁶³Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach dostupný na: <http://www.amnesty.sk/wp-content/uploads/2012/01/Medzin%C3%A1rodn%C3%BD-pakt-o-hospod%C3%A1rskych-soci%C3%A1lnych-a-kult%C3%BArnych-pr%C3%A1vach.pdf> (30.6. 2015).

⁶⁴Africká charta o ľudských právach a právach národov dostupná na: www.achpr.org/instruments/achpr/ (30.6.2015)

⁶⁵ Pozri poznámku 17.

Španielska a jeho provincie Baskicka, kde sa Baskovia zatiaľ neúspešne snažia získať nezávislosť na centrálnej vláde v Madride, pričom sa odvolávajú práve na právo národa na sebaurčenie.

Komplikácie v prípade tohto práva spôsobuje nejasný vzťah pojmov *národ* a *štát* v medzinárodnom práve.

Národ môžeme chápať buď *etnocentricky* alebo *politicky (územne)*.

Etnocentrické chápanie je založené na pokrvnej príslušnosti národa (*ius sanguinis*), kedy národ je primárnym určujúcim faktorom od ktorého sa odvodzuje štát.(národný štát). Toto chápanie národa je typické pre východnú a strednú Európu.⁶⁶

Politické (územné) chápanie národa je typické pre západnú Európu, Afriku, Áziu i Ameriku. Vzťah k štátu sa na základe tejto koncepcie vytvára na základe územnej príslušnosti (*ius soli*), pričom štát je prvok určujúci a národ sekundárny (obyvateľstvo na určitom území následne vytvára národ).⁶⁷ Hovoríme tiež o štáte vytvorenom na územnom základe.

Dekolonizácia

S právom národa na sebaurčenie úzko súvisí proces dekolonizácie, ktorého výsledkom je získanie nezávislosti od koloniálneho štátu, pričom odborne ide o politické, ekonomické a ideologické opatrenia ktoré smerujú k likvidácii koloniálneho systému.⁶⁸

Hoci proces dekolonizácie prebiehal i pred druhou svetovou vojnou, práve druhá svetová vojna znamenala oslabenie koloniálnych veľmocí (hlavne Veľká Británia a Francúzsko) a cestu k získaniu nezávislosti pre mnohé krajiny. Svoju úlohu tu zohrala i verejná mienka v koloniálnych krajinách⁶⁹ a činnosť OSN v tejto oblasti, napríklad prijatie **Deklarácie o priznaní nezávislosti kolonizovaným krajinám a národom**(rezolúcia VZ OSN 1514)⁷⁰ z roku 1960, a keďže ako už bolo spomenuté dekolonizácia úzko súvisí s právom národa na sebaurčenie, tak vlastne i prijatím Charty OSN⁷¹ ktorá garantuje právo národa na sebaurčenie v článku jeden.

⁶⁶JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 32.

⁶⁷MALENOVSKÝ, J.: *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému*. 5., podstatně upravené a dopl. vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2008.s.118-119.

⁶⁸TKADLEČKOVÁ, H.-KRATOCHVÍL, V.: *Dejepis 4- Svet v dvadsiatom storočí*. Bratislava : Orbis Pictus Istropolitana ,2007. s. 49.

⁶⁹KAMENICKÝ, M. a kol.: *Lexikón svetových dejín*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997. s.181.

⁷⁰Deklarácia o priznaní nezávislosti kolonizovaným krajinám a národom dostupná na: <http://www.un.org/en/decolonization/declaration.shtml> (27.6.2015).

⁷¹ Pozri poznámku 22.

Hlavne Veľká Británia pochopila, že proces dekolonizácie je nezvratný a snažila sa rôznymi dohodami dať týmto udalostiam pokojný priebeh. Uzatvárala s dekolonizovanými krajinami obojstranne výhodné zmluvy a snažila sa ich začleniť do tzv. *Britského spoločenstva národov* (Commonwealth).

Napríklad už v roku 1947 získala nezávislosť „*perla britskej koruny*,“ ako nazývali **Indiu** a to pod vedením *Máhatmú Gándhího*.

Francúzsko sa naopak snažilo obnoviť svoj vplyv, a to najmä v *Indočíne*, čo v konečnom dôsledku viedlo k *Vietnamskej vojne* (1964-1975).

Rok 1960 je označovaný tiež za **rok Afriky** pretože **17 afrických krajín** získalo nezávislosť.⁷²

Z medzinárodnoprávneho hľadiska je podstatné, že napríklad pri sukcesii takéhoto dekolonizovaného štátu platia špecifické pravidlá ktoré sú čiastočne odlišné od sukcesie klasických štátov.

Platí napríklad zásada ***tabula rasa*** (čistý stôl) ktorá z právneho hľadiska znamená možnosť štátu vybrať si medzinárodné zmluvy ktorými bude viazaný (s výnimkou lokalizovaných zmlúv).

Pri sukcesii majetku a dlhov platí, že ***dekolonizovaný štát nepreberá žiadne dlhy***.⁷³

3.3 Spojenie(fúzia)štátov

Nastáva spojením dvoch alebo viacerých štátov do jedného štátu.

Ako príklady možno uviesť **znovu zjednotenie Nemecka** v roku 1990,⁷⁴ vznik Juhoslávie po 1.sv. vojne alebo vznik **Tanzánie** (spojením Tanganiky a Zanzibaru) v roku 1964.

Kráľovstvo Juhoslávie (krátky tvar Juhoslávia) vzniklo 3.10.1929 a to premenovaním *Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov* ktoré vzniklo 1.12.1918 v súvislosti s koncom 1. svetovej vojny a rozpadom Rakúsko- Uhorska.⁷⁵

Oveľa známejším prípadom spojenia(fúzie) štátov je znovu zjednotenie Nemecka v roku 1990.

⁷²TKADLEČKOVÁ,H.-KRATOCHVÍL,V.: *Dejepis 4 Svet v dvadsiatom storočí*. Bratislava : Orbis Pictus Istropolitana, 2007. s. 48.

⁷³JANKUV,J.: Prednáška z MPV I- *Štát ako subjekt medzinárodného práva*, PF TU 2014/2015.

⁷⁴MRÁZ,S.,POREDOŠ, F., VRŠANSKÝ,P.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave- Právnická fakulta, Vydavateľské oddelenie, 2003. s.70.

⁷⁵TKADLEČKOVÁ,H.-KRATOCHVÍL,V.: *Dejepis 4 Svet v dvadsiatom storočí*. Bratislava : Orbis Pictus Istropolitana ,2007. s. 16-17.

Nemecko bolo rozdelené v roku 1949. Spojením troch západných okupačných pásiem vznikla **Spolková republika Nemecko** (SRN) s hlavným mestom Bonn. Sovietske okupačné pásmo sa stalo **Nemeckou demokratickou republikou**(NDR) a jej hlavným mestom bola východná časť Berlína.

Rozdelenie ešte podporila výstavba *Berlínskeho múru* v roku 1961. Búranie Berlínskeho múru v roku 1989 sa stalo symbolom pádu “*železnej opony*“ a znovu zjednotenia nielen Nemecka ale i celej Európy.

Nemecko sa opäť zjednocuje v roku 1990, keď bola najskôr podpísaná dohoda medzi SRN a NDR o rozšírení platnosti západonemeckej marky na územie NDR.⁷⁶

Celkový proces zjednocovania Nemecka bol zavŕšený 3.10. 1990 za prítomnosti hláv štátov proti hitlerovskej koalícii a to pristúpením spolkových krajín bývalej NDR k štátnemu útvaru, ktorý sa po tomto akte označuje ako **Spolková republika Nemecko**.⁷⁷

“Spojené“ Nemecko spočiatku trápili problémy spojené so 40 ročným rozdelením, ako sú napríklad rozdiely medzi príjmami a celkovo životnou úrovňou občanov Západnej a Východnej časti Nemecka. Tieto problémy sa však v súčasnosti už podarilo ak nie odstrániť tak určite minimalizovať. Nemecko je v súčasnosti najvyspelejšou ekonomikou a hybnou hospodárskou silou EÚ, ako aj členom skupiny hospodársky najvyspelejších štátov- G8.⁷⁸

3.4. Rozdelenie štátov

Nový štát môže vzniknúť takisto rozpadom existujúceho štátu na viacero samostatných štátov.

Takto napríklad sa po prvej svetovej vojne rozpadlo **Rakúsko-Uhorsko** a ako nástupnícke štáty vznikli *Rakúsko*, *Maďarsko*, *Československo*, *Poľsko* atd. Pre nás dobre známym príkladom je rozdelenie **Československa** z ktorého vzišli nové samostatné štáty, *Česká republika* a *Slovenská republika*.⁷⁹

V prípade Rakúsko-Uhorska a jeho nástupníckych štátov, stojí z právneho hľadiska za zmienku fakt, že napríklad ČSR bola vyhlásená ešte v čase keď Rakúsko- Uhorsko stále bolo bojujúcou stranou v 1. svetovej vojne(R-U podpísalo kapituláciu 3.11. 1918 vo *Villa Giusti*

⁷⁶Kolektív autorov: *História- Unikátny Obrazový sprievodca*. Bratislava: Ikar, 2009. s. 526-527.

⁷⁷KAMENICKÝ, M. a kol.: *Lexikón svetových dejín*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997. str.142 resp.294.

⁷⁸Kolektív autorov: *História- Unikátny Obrazový sprievodca*. Bratislava: Ikar, 2009. s. 527.

⁷⁹MRÁZ, S., POREDOŠ, F., VRŠANSKÝ, P.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave- Právnická fakulta Vydavateľské oddelenie, 2003. s. 71.

a pražský národní výbor proklamoval vytvorenie samostatnej ČSR už 28.10, Slováci sa k ČSR pripojili 30.10. 1918 tzv. *Martinskou deklaráciou*⁸⁰).

Rozdeleniu ČSFR predchádzala tzv. *nežná revolúcia* ktorá vypukla v novembri 1989. Zo strany SR bolo zrejme najvýznamnejším krokom k samostatnosti prijatie *Deklarácie Slovenskej národnej rady o zvrchovanosti Slovenskej republiky* zo 17. 06. 1992⁸¹ a taktiež prijatie Ústavy SR. Proces rozdelenia ČSFR bol zavŕšený 1.1. 1993 vznikom samostatnej Slovenskej republiky.

Podstatným je fakt, že rozdelenie sa uskutočnilo na základe mierovej dohody a medzinárodné spoločenstvo takýto výkon práva národa na sebaurčenie akceptovalo.⁸²

SR sa už v januári 1993 stala členom OSN a 11 rokov po svojom vzniku, v roku 2004 i členom NATO (Severoatlantická aliancia) a EÚ (Európska únia).⁸³

3.5. Secesia (odštiepenie) štátu

Secesia je spôsob vzniku štátu odštiepením sa od materského štátu a vyhlásením samostatného štátu na časti pôvodného územia materského štátu.

Secesia sa v medzinárodnom práve samozrejme primárne dotýka štátov, avšak ak pripustíme fakt, že za určitú atypickú entitu s niektorými vlastnosťami štátu možno považovať i Európsku úniu, (ako i ďalšie medzinárodné organizácie) potom je potrebné uviesť, že rovnako ako štáty v rámci konfederácie (druh zloženého štátu), tak i členské štáty Európskej únie majú právo na základe čl. 50 *Zmluvy o Európskej únii*⁸⁴ z EÚ kedykoľvek vystúpiť. Príkladom secesie je rozpad **ZSSR** v roku 1991, rozpad **Juhoslávie** tiež v roku 1991, ale i jednostranné vyhlásenie nezávislosti **Kosova** v roku 2008.

V decembri 1991 nastal pod vplyvom politických a ekonomických zmien v “komunistickom východnom bloku” rozpad ZSSR, čo vlastne znamenalo odštiepenie sa sovietskych zväzových republík.

Právnym nástupcom ZSSR na medzinárodnom poli sa stala Ruská federácia, čo napríklad znamenalo, že republiky ktoré sa odštiepili museli byť nanovo prijaté do medzinárodných

⁸⁰MRVA, I., SEGEŠ, V.: *Dejiny Uhorska a Slováci*. Bratislava: Vydavateľstvo Perfekt, 2012. s 382.

⁸¹https://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/v_deklaracia-o-zvrchovanosti.htm (25.11.2015).

⁸²MALENOVSKÝ, J.: *Mezinárodní právo veřejné obecná část a poměr k jiným právním systémům*, 6. vydání. Brno-Plzeň: Doplněk -Aleš Čeněk ,2014. s. 113.

⁸³Kolektív autorov: *História- Unikátny Obrazový sprievodca*. Bratislava: Ikar, 2009. s. 535.

⁸⁴Konsolidované znenie zmlúv vrátane ZEÚ dostupné na:
http://europa.eu/pol/pdf/consolidated-treaties_sk.pdf (30.6. 2015).

organizácií ako je napríklad OSN.

Tieto štáty vytvorili v roku 1991 *Spoločenstvo nezávislých štátov*.⁸⁵

Juhoslávia sa po smrti *Josifa Broza Tita* začala taktiež rozpadáť. Väčšina štátov sa odštiepila v roku 1991, prípadne 1992. Ako posledné juhoslovanské republiky zostali spojené Srbsko a Čierna Hora. (oddelili sa na základe referenda v roku 2006).

Niekedy k dohode o secesii dôjde až po občianskej vojne. Takýmto príkladom je secesia *Južného Sudánu* od Sudánu (2011).⁸⁶

Zrejme momentálne najznámejším príkladom secesie je odštiepenie *Kosova* (Kosovská republika) od Srbska 17.februára 2008.⁸⁷ Kosovo v súčasnosti uznalo už 111 zo 193 členských štátov OSN⁸⁸ a je taktiež členom organizácií ako Medzinárodný menový fond alebo Svetová banka.⁸⁹ Veľmi podstatným je fakt, že MSD (ICJ) vo svojom rozsudku z júla 2010 vyhlásil, že jednostranné vyhlásenie nezávislosti zo strany Kosova *nebolo* v rozpore s medzinárodným právom.⁹⁰

3.6. Medzinárodnoprávne inštitúty súvisiace so vznikom štátu(uznanie a sukcesia)

Inštitút uznania v medzinárodnom práve

Medzinárodnoprávny inštitút uznania možno definovať ako jednostranný politicko-právny prejav vôle štátu, ktorým tento štát reaguje, výslovne alebo mlčky na vznik: *nového štátu novej vlády, uznáva národ, príp. orgán národnooslobodzovacieho hnutia* alebo *povstaleckej strany*.⁹¹

Uznanie štátu prichádza do úvahy, keď do medzinárodného života vstupuje nový nezávislý štát, ktorý vznikol ako výsledok uplatnenia seba určovacieho práva bývalého národa pod koloniálnym jarmom alebo iného závislého územia (napr. protektoráty), v prípade rozpadu štátu a spojenia štátov (napr. zjednotenie Nemecka, rozpad ČSFR, môže ísť tiež o uplatnenie seba určovacieho práva), oddelenia sa časti územia štátu a vznik nového štátu na tomto území.

⁸⁵<http://www.ekonom.sav.sk/uploads/projects/Frank03.pdf> (30.6.2015).

⁸⁶ JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.-BLÁŠKOVIČ, K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015 s.105.

⁸⁷http://www.mfa-ks.net/repository/docs/Dek_Pav_e.pdf (17.09.2015).

⁸⁸<http://www.kosovothanksyou.com/> (17.09.2015).

⁸⁹<http://www.mfa-ks.net/?page=2,121>(17.09.2015).

⁹⁰<http://www.icj-cij.org/docket/files/141/16010.pdf> (17.09.2015).

⁹¹MRÁZ, S., POREDOŠ, F., VRŠANSKÝ, P.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave- Právnická fakulta Vydavateľské oddelenie, 2003. s. 73.

Uznanie štátu je právny akt, ktorým existujúci štát berie oficiálne na vedomie skutočnosť, že novovzniknutý útvar je suverénnym štátom a súčasne **prejavuje** svoju **vôľu** vstúpiť s ním do právnych vzťahov. Prax štátov vytvorila dva druhy uznania štátov, ktoré sa líšia svojim obsahom: uznanie *de iure* a uznanie *de facto*.⁹³

Uznanie štátu **de iure** je uznanie plné, konečné a neodvolateľné. Právne účinky tohto uznania prestávajú platiť len v prípade, že uznaný štát zanikol fakticky.

Uznanie štátu **de facto** je svojim obsahom obmedzené a dočasné, avšak i tento druh uznania je uznaním právnym, má právne účinky. Za uznanie *de facto* možno považovať napr. uzavretie dohôd s uznávaným štátom o obchode, o poskytovaní určitého právneho režimu príslušníkom druhého štátu.⁹⁴

Podľa formy uznávajúceho štátu je uznanie *de iure* alebo *de facto* buď **výslovné** alebo **konkludentné**. **Uznanie výslovné** je každý formálny akt, ktorým uznávajúci štát priamo vyhlasuje svoju vôľu druhý štát uznať. Môže to byť jednostranný akt uznávajúceho štátu alebo dvojstranný akt. **Uznanie mlčky (konkludentné)** je oficiálny akt uznávajúceho štátu, z ktorého nepriamo, ale nepochybne vyplýva, že uznáva nový štát a že s ním nadväzuje právne vzťahy (napr. uzavretie medzinárodnej zmluvy). *Od právneho, oficiálneho* uznania je potrebné rozlišovať uznanie **faktické, neoficiálne**. Uskutočňuje sa vo forme stálych občasných kontaktov, tak na vládnej, ako aj mimovládnej úrovni.

V medzinárodnom práve sa postupne sformovala i tzv. **doktrína neuznania** vychádzajúca z predpokladu, že v medzinárodnom práve existuje právna povinnosť neuzať určitú entitu za štát v prípade, že vznikla na základe porušenia noriem medzinárodného práva.⁹⁵ Prvým historickým príkladom použitia tejto doktríny bolo zrejme **neuznanie Mandžuska** anektovaného Japonskom (1932-1945).⁹⁶

⁹²MRÁZ, S., POREDOŠ, F., VRŠANSKÝ, P.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave- Právnická fakulta Vydavateľské oddelenie, 2003. s. 73.

⁹³MRÁZ, S., POREDOŠ, F., VRŠANSKÝ, P.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave- Právnická fakulta Vydavateľské oddelenie, 2003. s. 74.

⁹⁴MRÁZ, S., POREDOŠ, F., VRŠANSKÝ, P.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave- Právnická fakulta Vydavateľské oddelenie, 2003. s. 74-75.

⁹⁵Bližšie k doktríne neuznania pozri: JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: (Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 161-165.

⁹⁶ http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2368618 (15.2.2016)

Sukcesia štátov

Sukcesiu štátu môžeme charakterizovať ako úplný prechod územia, čiže suverenity a územnej výsosti od pôvodného suveréna na nástupnícky štát, ktorý potom na tomto území uplatňuje svoju vlastnú suverenitu a výsosť.⁹⁷

Problematiku sukcesie štátov upravuje viacero dohovorov. Dva najvýznamnejšie sú:

Viedenský dohovor o sukcesii štátov vo vzťahu k zmluvám (1978)⁹⁸ a ***Viedenský dohovor o sukcesii štátov do štátneho majetku, štátnych archívov a štátnych dlhov.(1983).***⁹⁹

Oba dohovory majú účinky len pri sukcesii štátov, ku ktorej došlo v súlade s medzinárodným právom a zvlášť so zásadami medzinárodného práva, zakotvenými v Charte OSN.

Pri sukcesii štátov ***do zmlúv*** sa uplatňujú 4 základné princípy:

Právo sukcesie sa netýka lokalizovaných zmlúv, pričom štát by mal súčasne rešpektovať zmluvy základných ľudských právach a slobodách.

Princíp pohyblivosti zmluvných hraníc- odzrkadľuje prechod suverenity nad určitým územím a s tým spojenú automatickú zmenu zmluvného režimu predchodcu na zmluvný režim štátu nástupcu.

Princíp tabula rasa (čistý stôl), ktorý umožňuje novým nezávislým štátom slobodne sa rozhodnúť o ich sukcesii do zmlúv štátu predchodcu- koloniálnej veľmoci(to neplatí o lokalizovaných zmluvách).

Princíp obmedzenej kontinuity sa týka všetkých novo vzniknutých štátov(s výnimkou dekolonizovaných) a ustanovuje, že každá zmluva ktorá je v čase vzniku štátu platná pre predchodcu, je platná aj pre právneho nástupcu, ak sa štáty nedohodli inak.¹⁰⁰

Pri medzinárodných zmluvách sa sukcesia uskutočňuje ***oznámením***(notifikácia) úmyslu vstúpiť do medzinárodnej zmluvy, pričom do niektorých zmlúv možno vstúpiť iba po uznaní medzinárodným spoločenstvom. V prípade sukcesie štátu do medzinárodných organizácií je situácia zložitejšia, nakoľko členstvo štátu v medzinárodnej organizácii je osobným právom do ktorého v zásade nemožno sukcedovať.¹⁰¹

⁹⁷ HENDRYCH,D. et al.: *Právnický slovník*.2. vyd. Praha: C.H. Beck ,2003.s.1006.

⁹⁸Dohovor dostupný na: www.zbierka.sk/sk/predpisy/33-2001-z-z.p-5572.pdf (23.6. 2015).

⁹⁹Dohovor dostupný na: http://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/conventions/3_3_1983.pdf (23.6.2015).

¹⁰⁰JANKUV,J.-LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.-BLAŠKOVIČ,K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.s.82-83.

¹⁰¹ JANKUV,J.-LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.-BLAŠKOVIČ,K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.s.83-84.

Pokiaľ ide o sukcesiu štátneho majetku, existuje značné množstvo princípov ktoré sa líšia v závislosti na tom, či ide o hnutelný alebo nehnuteľný majetok a o aký spôsob vzniku štátu konkrétne ide. Medzi základné všeobecné princípy však patria:

Prechod štátneho majetku sa uskutočňuje bez kompenzácie, ak sa štáty nedohodli inak.

Povinnosť štátu zabrániť poškodeniu alebo zničeniu majetku ktorý má byť sukcesovaný.

Sukcesia sa nedotýka majetku tretieho štátu.

Štátny majetok ktorý sa nachádza na území na ktoré sa vzťahuje sukcesia sa stáva majetkom štátu nástupcu.

Napríklad v prípade rozdelenia ČSFR sa uplatnili ***územný princíp*** a ***princíp počtu obyvateľov***.¹⁰²

Významnou zásadou vyplývajúcou z čl. 15 ods. 4 *Dohovoru o sukcesii do štátneho majetku* je ***zásada trvalej zvrchovanosti každého štátu nad jeho prírodným bohatstvom a zdrojmi***.¹⁰³

Sukcesia do štátnych archívov:

Základné pravidlo vyplývajúce z Dohovoru hovorí, že archívy štátu predchodcu, ktoré sa týkajú správy územia ktorého sa zmena týka, musia byť k dispozícii štátu nástupcu.

Platí taktiež potreba ***celistvosti a reprodukovateľnosti archívu*** a taktiež zásada, podľa ktorej by sa o prerozdelení štátnych archívov mali ***dohodnúť zúčastnené strany***. Napríklad ČR a SR sa zmluvne dohodli na prerozdelení a spoločnom využívaní archívov.¹⁰⁴

Sukcesia vo vzťahu k štátnym dlhom:

Iba dlhy ktoré právne zaväzovali štát predchodcu, môžu prejsť na štát nástupcu na základe medzinárodného práva verejného. Skutočná sukcesia do štátneho dlhu predchodcu, nastáva iba v prípade jeho úplného zániku. Ak štát- predchodca nezanikne úplne (napr. pri secesii), je voči veriteľom zodpovedný naďalej on.

V prípade ***dekolonizácie*** štátne dlhy predchodcu ***neprechádzajú*** na dekolonizovaný štát.

Napríklad v prípade rozdelenia ***ČSFR*** platilo, že štátny dlh štátu predchodcu prešiel na nástupnícke štáty v ***ekvivalentnom*** pomere (samozrejme berúc do úvahy rôzne faktory).¹⁰⁵

¹⁰² JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.-BLAŠKOVIČ, K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.s.85-87.

¹⁰³ MRÁZ, S., POREDOŠ, F., VRŠANSKÝ, P.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava, Univerzita Komenského v Bratislave- Právnická fakulta Vydavateľské oddelenie, 2003. s. 75-79.

¹⁰⁴ JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.-BLAŠKOVIČ, K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.s.88-89.

¹⁰⁵ JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.-BLAŠKOVIČ, K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015.s.89-91.

4. Druhy štátov v medzinárodnom spoločenstve

4.1. Unitárne štáty

Unitárny štát je najčastejšie sa vyskytujúci štátny subjekt v medzinárodnom práve. Ide o štáty ktoré vo vzťahoch navonok zastupuje jedna štruktúra štátnych orgánov, pričom výkon vonkajšej suverenity nie je delený.¹⁰⁶

Historickými príkladmi unitárnych štátov sú napríklad **Balkánske štáty** vznikajúce v 19. a 20. storočí, štáty vznikajúce v rámci bývalých kolónii v Južnej Amerike, **Švédsko a Nórsko** (po vzájomnom oddelení) alebo novo vzniknuté **stredoeurópske štáty** po 1. svetovej vojne.¹⁰⁷

Za unitárne štáty podľa medzinárodného práva, považujeme i štáty, ktoré sú považujú za zložené podľa vlastného vnútroštátneho práva. Navonok sú však zastupované iba jednou sústavou štátnych orgánov (orgánmi federatívnymi).

Príkladmi pre takýto typ štátu boli napríklad ČSSR či Zväzová republika Juhoslávie, v súčasnosti sú to napríklad USA, Mexiko, Brazília, Venezuela, Tanzánia, Nigéria, Malajzia, India, Indonézia alebo Etiópia.¹⁰⁸

Unitárnymi štátmi sú i **Slovenská republika** a **Česká republika**.¹⁰⁹

4.2 Zložené štáty medzinárodnoprávného charakteru

Ide napríklad o *konfederácie, únie, zväzy, súštatia* či *spoločenstvá štátov*.

Pre tieto štáty platia isté osobitosti pokiaľ ide o ich subjektivitu. Pre členské štáty zoskupení platí, že si ponechávajú medzinárodnoprávnu subjektivitu v plnom rozsahu. Ich spoločné orgány ich môžu v istých otázkach zastupovať, avšak konečné rozhodnutie je na príslušných vnútroštátnych orgánoch. Z toho je možné vyvodiť, že *konfederácie, únie, zväzy, súštatia* či *spoločenstvá štátov* sú medzinárodnoprávnym spojením, čomu nasvedčuje i fakt, že vznikajú väčšinou na základe *medzinárodnej zmluvy*.¹¹⁰

Do tejto skupiny štátov je môžeme z historického hľadiska zaradiť primárne *konfederácie*, ako napr. **Švajčiarska konfederácia** v rokoch 1291-1798, **republika Spojených provincií**

¹⁰⁶DAVID, V.- SLADKÝ, P.- ZBORIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. Příbram: Leges, 2008. s. 139.

¹⁰⁷DAVID, V.- SLADKÝ, P.- ZBORIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. Příbram: Leges, 2008. s. 139.

¹⁰⁸TURK, D.: *Základy mezinárodního práva*. Beroun: Eva Roztoková, 2009. s. 89.

¹⁰⁹JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 34.

¹¹⁰JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 34.

Nizozemských v rokoch 1579-1795, *Spojené štáty americké* (USA) v období rokov 1778-1787, *Nemecký spolok* v rokoch 1815-1856.

Z nedávnej minulosti sem patria *Zjednotená arabská republika* (konfederácia Egypta a Sýrie) v rokoch 1958-1961 alebo *Senegambia* (konfederácia afrických štátov Senegal a Gambia) v rokoch 1982-1989. V súčasnosti sem môžeme zaradiť *konfederáciu Ruska a Bieloruska*, založenú zmluvou o vytvorení spoločného štátu Ruska a Bieloruska (1999), pričom ich spolupráca sa rozširuje do rôznych oblastí (jednotná mena, spoločná obranná a migračná politika).¹¹¹

Konfederáciou bola i *Česká a Slovenská federatívna republika* a to od 8.10. 1992 do 31.12.1992. Obe republiky mali medzinárodnoprávnú subjektivitu a uzatvárali napríklad medzinárodné zmluvy.

Črty tejto skupiny štátov majú i dnešné integrované zoskupenia štátov, ako sú *Európska únia* alebo *Spoločenstvo nezávislých štátov*.¹¹²

Vo svete nájdeme i tzv. *zmiešané typy štátnosti*, ktoré predstavujú z časti štátoprávne a sčasti medzinárodnoprávne spojenie. V praxi ide o tzv. *medzinárodné federácie*, v ktorých v určitom rozsahu medzinárodné styky zabezpečujú i jednotlivé členské štáty resp. jednotlivé provincie, ktoré si zachovávajú istú medzinárodnoprávnú subjektivitu.

Ako nám blízke príklady, možno uviesť Spolkovú republiku Nemecko alebo Spolkovú republiku Rakúsko, ktorých spolkové krajiny majú možnosť vstupovať do medzinárodnoprávných vzťahov. Oprávnenia vstupovať do medzinárodnoprávných vzťahov týmto subjektom dokonca garantujú ústavy- ako nemecká tak i rakúska.¹¹³ Podobné oprávnenia má i *provincia Quebec* v Kanade alebo *švajčiarske kantóny*¹¹⁴ (územné a správne jednotky Švajčiarskej konfederácie).

Špecifickým druhom zloženého štátu, ktorý sa vyskytoval v minulosti, boli tzv. *monarchistické únie*. Tieto únie sa v medzinárodnej praxi vyskytovali v dvoch podobách a síce: *personálnej únie* a *reálnej únie*.¹¹⁵

¹¹¹ DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 139

¹¹² JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 34-35.

¹¹³ SEIDL-HOHEVELDERN, I.: *Mezinárodní právo veřejné*. 3. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2006. s. 144.

¹¹⁴ JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 35.

¹¹⁵ DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 139-140.

Personálna únia bolo spoločenstvo štátov, ktoré spájala osoba panovníka.¹¹⁶ Členské štáty takýchto únií si zachovávali úplnú vonkajšiu i vnútornú suverenitu a medzinárodnoprávnú subjektivitu. Samotná únia však nie je resp. **nebola** subjektom medzinárodného práva.¹¹⁷ Príkladmi personálnej únie boli napríklad personálna **únia Anglicka a Hannovera** v rokoch 1714-1837 alebo personálna únia **Holandska a Luxemburska** v rokoch 1815-1890.¹¹⁸

Reálna únia bola reálnym spojením monarchistických štátov ktoré mali spoločného panovníka na základe svojich ústav. Dané štáty si zachovali vnútornú suverenitu, avšak zriekli sa tej vonkajšej.¹¹⁹

Štáty v rámci reálnej únie spravidla *navonok zastupovala únia*. Do jej kompetencie zvyčajne patrila *zahraničná politika, vojenské a obranné záležitosti, námorníctvo a financie potrebné pre tieto služby*. Členské štáty mohli vo vzťahu k tretím štátom vystupovať iba výnimočne. Príkladmi takejto únie bola **reálna únia** medzi **Švédskom a Nórskom** v rokoch 1814-1905 alebo i v našich končinách dobre známe **Rakúsko-Uhorsko** v rokoch 1867-1918.¹²⁰

Osobitným prípadom je v súčasnosti **Britské spoločenstvo národov** (Commonwealth). Je to politické združenie štátov, ktoré je z hľadiska svojho inštitucionálneho fungovania niekde na pomedzí medzinárodnej organizácie a historickej personálnej únie.¹²¹ Ide o veľmi voľné združenie štátov, ktoré boli historicky súčasťou britskej koloniálnej ríše. Formálne vzniklo v roku 1949.¹²² Hlavou *Commonwealthu* je **britská kráľovná**. Commonwealth má od roku 2013 i vlastnú *Chartu*,¹²³ kde sú zakotvené spoločné hodnoty akými sú *demokracia, rešpekt k ľudským právam alebo medzinárodný mier*. Od roku 1965 má i *Generálneho tajomníka* ktorého sídlom je Londýn.¹²⁴

¹¹⁶TURK, D.: *Základy mezinárodního práva*. Beroun: Eva Roztoková, 2009. s. 88.

¹¹⁷DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 139.

¹¹⁸TURK, D.: *Základy mezinárodního práva*. Beroun: Eva Roztoková, 2009.s. 88.

¹¹⁹DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 140.

¹²⁰TURK, D.: *Základy mezinárodního práva*. Beroun: Eva Roztoková, 2009. s. 88.

¹²¹JANKUV, J., LANTAJOVÁ, D., ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 36.

¹²²Oficiálna stránka Commonwealthu- <http://thecommonwealth.org/> (24.6.2015).

¹²³Charta Commonwealthu- dostupná na:

<http://thecommonwealth.org/sites/default/files/page/documents/CharteroftheCommonwealth.pdf> (22.11 2015)

¹²⁴STARKE, J.G.: *Introduction to International Law*. London: Butterworths, 1989. p. 117.

Rozvoj medzinárodného spoločenstva je v posledných desaťročiach veľmi dynamický. Súvisí to nepochybne s potrebou či už *politickej* alebo *ekonomickej integrácie* štátov do silnejších celkov, ktoré budú hájiť záujmy štátov. Hoci nejde o zložené štáty v pravom zmysle slova, ide o silné nadštátne celky, v prospech ktorých sa štáty vzdávajú časti svojej suverenity a možno preto s istého pohľadu hovoriť o akejsi forme zloženého štátu.¹²⁵

Uvedené kritéria z politického hľadiska najlepšie spĺňa už spomínaná **EÚ**, ktorú niektorí kritici zvyknú označovať za “*Európsky superštát*“ alebo “*Spojené štáty Európske*.”¹²⁶

Tieto názory kritikov nabrali na význame najmä v súvislosti s prijatím *Lisabonskej zmluvy*, ktorá vstúpila do platnosti v roku 2009 a priniesla so sebou viacero zmien ktoré oslabili suverenitu členských štátov na úkor orgánov únie. Ako príklady možno uviesť zmenu hlasovacieho systému v Rade alebo posilnenie spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky, vytvorením funkcie *vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku* a pod.¹²⁷ Na druhej strane však treba povedať, že Európskej únii bola Lisabonskou zmluvou priznaná právna subjektivita.

Politicko-ekonomické integračné zoskupenia štátov však nevznikajú iba v Európe, ale i na iných kontinentoch. Dobrým príkladom je **Africká únia (AÚ)** ktorá vznikla v roku 2002 a momentálne združuje 54 afrických štátov (s výnimkou Maroka), ktorých cieľom je všestranný(najmä hospodársky a sociálny) rozvoj afrického kontinentu,¹²⁸ pričom medzi EÚ a AÚ existuje významná spolupráca najmä v oblastiach ako sú bezpečnosť a hospodárska pomoc pre africké krajiny.¹²⁹

Z čisto ekonomických organizácií je známa napríklad tzv. **Severoamerická dohoda o voľnom obchode (ang. NAFTA)**¹³⁰ ktorá vznikla v roku 1994, združuje USA, Kanadu a Mexiko, pričom ide o najväčšie svetové obchodné zoskupenie. Každá podobná dohoda však so sebou prináša i negatíva a v tomto prípade je to najmä nárast nelegálneho prisťahovalectva z Mexika do USA.¹³¹

¹²⁵JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 36.

¹²⁶JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 36.

¹²⁷ <http://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/EU/Doc/lisabonska-zmluva.pdf>(24.11.2015)

¹²⁸ [http://www.au.int/\(24.11.2015\)](http://www.au.int/(24.11.2015)).

¹²⁹ [https://www.euroskop.cz/9134/sekce/africka-unie/\(24.11.2015\)](https://www.euroskop.cz/9134/sekce/africka-unie/(24.11.2015))

¹³⁰ <http://www.naftanow.org/> (29.06.2015).

¹³¹ [http://www.europskaunia.sk/nafta\(24.11.2015\)](http://www.europskaunia.sk/nafta(24.11.2015)).

V rámci oboch spomínaných medzinárodných organizácii fungujú riadiace orgány. V prípade organizácie NAFTA sú to napr. *Komisia pre voľný obchod* alebo *sekretariát*.¹³²

V rámci AÚ nájdeme dokonca orgány analogické k orgánom EÚ, čo je pochopiteľné aj z dôvodu podobného zamerania oboch organizácii.

4.3 Územia spravované dvoma alebo viacerými subjektmi medzinárodného práva

Okrem klasických druhov štátov (unitárny, zložený), chcem osobitnú pozornosť venovať i územiám so špecifickým právnym režimom, medzi ktoré zaradujeme napríklad *Územia spravované dvoma alebo viacerými subjektmi medzinárodného práva*.

Ako už bolo spomínané, v prípade takýchto území je výkon územnej zvrchovanosti (suverenity) rozdelený medzi viac subjektov medzinárodného práva.¹³³

Okrem už spomínaného **kondomínia**, je prípadom delenej suverenity i prípad, ak územie formálne patrí pod správu jedného suveréna, avšak **správu so súhlasom územného suveréna realizuje iný štát**. Takýmto spôsobom spravovala VB v rokoch 1878-1914 v tom čase turecký ostrov Cyprus a Rakúsko-Uhorsko v rokoch 1878-1908 v tom čase tureckú provinciu Bosna a Hercegovina.¹³⁴

Medzinárodný protektorát je historickým príkladom delenej suverenity, ktorý sa realizoval najčastejšie na základe tzv. *protektorátnej zmluvy*. Štát ktorý je pod protektorátom sa vzdáva istej časti svojej suverenity.¹³⁵ Príkladov pre medzinárodný protektorát nájdeme v histórii viacero, išlo napríklad o **Britské protektoráty**: *Bruneja, Kuvajtu alebo Egypta, Francúzske protektoráty*: *Maroka, Monaka či Tuniska* alebo **protektoráty USA**: *Kuba, Panama, Havajské ostrovy*.¹³⁶ Štát pod protektorátom, však úplne nestráca svoju suverenitu, čo konštatoval ICJ v prípade *Práva štátnych občanov USA v Maroku* (1952).¹³⁷

Inštitút vazality na rozdiel od protektorátu spôsobil, že vazalské štáty boli úplne zbavené medzinárodnoprávnej subjektivity. Príkladom boli napríklad niektoré *Indické štáty* v rámci

¹³² http://www.naftanow.org/about/default_en.asp(24.11.2015)

¹³³ TURK, D.: *Základy medzinárodného práva*. Beroun: Eva Roztoková, 2009. s.88.

¹³⁴ JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 37.

¹³⁵ SEIDL-HOHEVELDERN, I.: *Mezinárodní právo veřejné*. 3. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2006. s.144.

¹³⁶ Doterajší prehľad protektorátov pozri v diele: DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s.141-142.

¹³⁷ *Rights of Nationals of the USA in Morocco*, ICJ Reports, 1952 s. 176-188. ,dostupné na: <http://www.icj-cij.org/docket/files/11/1927.pdf> (25.06.2015)

britského koloniálneho impéria.¹³⁸

Prenájom časti územia jedným štátom inému štátu, je v histórii i súčasnosti, pomerne častým javom. Z histórie možno uviesť prenájom časti *prístavu v Trieste* Československu Talianskom (1921). V súčasnosti je to napríklad prenájom kirgizského *letiska v Manase* USA (2002) pre účely vojenskej podpory afganskej vlády.¹³⁹

Veľmi podobným inštitútom je **poskytnutie územia na špecifický účel**, dostatočne známym príkladom je prenájom kazašského *kozmodromu Bajkonur* Rusku (1994) na účely prevádzkovania kozmických letov.¹⁴⁰

Ďalším historickým režimom delenej územnej suverenity boli tzv. **mandátne územia** vytvorené v rámci *Spoločnosti národov* a tzv. **poručenské územia** vytvorené v rámci *OSN*. Právny režim mandátnych území bol upravený v *článku 22 Paktu spoločnosti národov*(1919). Patrili tu krajiny ktoré boli súčasťou bývalej tureckej ríše, stredoafrické krajiny, krajiny z juhovýchodnej Afriky a tiež pacifické ostrovy. Územia patriace do tohto režimu boli rozdelené do troch kategórií podľa miery organizovanosti a snahy o nezávislosť. Systém bol založený na tom, že tieto štáty boli rozdelené pod patronát európskych krajín a tie im pomáhali v ich snahe o nezávislosť a dozerali na dodržiavanie práv. Väčšina mandátnych území prešla po druhej svetovej vojne pod právny režim poručenských území pod patronátom OSN.¹⁴¹

Právny režim poručenských území OSN vytvorila Charta OSN(1945).¹⁴² Podľa článku 77 *Charty*, to boli okrem štátov ktoré predtým patrili do systému mandátnych území, aj územia ktoré mohli byť odlúčené od nepriateľských štátov v dôsledku druhej svetovej vojny a územia ktoré ich štáty dobrovoľne podrobili poručenskej sústave.¹⁴³

Poručenské územia spravovala poručenská mocnosť a to na základe tzv. *poručenských dohôd*

¹³⁸DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 142.

¹³⁹DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 143.

¹⁴⁰DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 143.

¹⁴¹JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 38-39.

¹⁴²Pozri poznámku 22.

¹⁴³JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 40.

a to pod dohľadom orgánu OSN- *poručenskej rady OSN*.¹⁴⁴ Ciele poručenských mocností boli veľmi podobné ako v prípade mandátnych území.

Nesamosprávne územia sú prípadom delenej suverenity v kolóniách viacerých štátov, ktoré sa nedostali do poručenskej sústavy OSN, najmä z dôvodu, že to koloniálne veľmoci odmietli. Veľmoci sa však zároveň zaviazali dodržiavať právo a napomáhať rozvoju týchto území. V rámci OSN sa na toto vytvorili i kontrolné mechanizmy, ktoré v konečnom dôsledku viedli k zrýchleniu procesu dekolonizácie.

V súčasnosti vo svete stále nájdeme **16 nesamosprávnych území**. Medzi najznámejšie patria *Gibraltár, Falkandské ostrovy, Svätá Helena, Kajmanské ostrovy* atd.¹⁴⁵

Dočasná správa územia OSN resp. *vojenskými silami* so súhlasom OSN, nastáva v situáciách, keď na danom území nie je možné inak zabezpečiť mierový režim. V minulosti išlo napríklad o územia *Kambodže* (1992-93)- misia *UNTAC*, *Bosny a Hercegoviny* (1995-97)-spravovaná silami *IFOR* alebo územie *Východného Timoru* (1999-02) -misia *UNTEAS*.¹⁴⁶

4.4. Územia ovládané národnooslobodzovacími hnutiami

Národnooslobodzovacie hnutie (národ bojujúci za nezávislosť) je osobitným subjektom medzinárodného práva. Smeruje k vymaneniu sa s pod koloniálnej nadvlády a k založeniu nového štátu na odtrhnutom území.¹⁴⁷ Národnooslobodzovacie hnutie zastupuje národ v jeho kontaktoch s inými subjektmi medzinárodného práva,¹⁴⁸ pričom uznaním orgánov takéhoto hnutia zároveň dochádza zo strany iných štátov k uznaniu *práva* daného *národa na sebaurčenie*. Národné oslobodzovacie hnutie teda odvádza svoju subjektivitu od národa,¹⁴⁹

¹⁴⁴O Poručeneckej rade OSN:

http://www.mzv.sk/sk/zahranicna_politika/slovensko_v_osn-uvod_k_osn (25.06.2015).

¹⁴⁵JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 41.

¹⁴⁶DAVID, V., SLADKÝ, P., ZBOŘIL, F.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vyd. Příbram: Leges, 2008. s. 130-131.

¹⁴⁷DAVID, V. - BUREŠ, P. - FAIX, M. - SLADKÝ, P. - SVÁČEK, O.: *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011 s.

¹⁴⁸KLUČKA, J.: *Mezinárodní právo veřejné (všeobecná a osobitná část)*. Druhé doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2011. s. 66.

¹⁴⁹JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 43.

pričom samotné hnutie je vlastne prostriedkom ozbrojeného boja národa za jeho právo na sebaurčenie.

Medzinárodné spoločenstvo akceptuje právnu možnosť realizácie národnooslobodzovacieho boja ozbrojenou cestou, čo pripúšťajú i názory vedy medzinárodného práva.¹⁵⁰

Štát v ktorom národné oslobodzovacie hnutie ovláda istú časť územia a vykonáva verejnú moc nad obyvateľstvom, je potrebné považovať za *štát v stave zrodu*(*in statu nascendi*).¹⁵¹

Takéto hnutie však nemožno v žiadnom prípade považovať za plnoprávnu vládu, čo okrem iného dokumentuje napríklad i fakt, že jeho predstavitelia nemôžu (nemajú spôsobilosť) uzatvárať mnohostranné medzinárodné zmluvy, ale iba dvojstranné a to vo vymedzených oblastiach ako sú ekonomická, vojenská či humanitárna pomoc zo strany štátu ktorý hnutie uznal ako legitímne.¹⁵²

Príkladmi národnooslobodzovacích hnutí existujúcich v minulosti alebo i dnes, sú napríklad **Organizácia pre oslobodenie Palestíny** (PLO), **Front oslobodenia Eritrei** (ELF), **Africký národný zväz Zimbabwe** (ZANU), **Revolučný front za nezávislý Východný Timor** (FRETILIN) či **Front pre oslobodenie Mozambiku** (FRELIMO).¹⁵³

4.5. Územia ovládané povstaleckými hnutiami

Povstalecké hnutie je takisto osobitným subjektom medzinárodného práva, ktorý však bojuje proti ústrednej vláde a to z rôznych dôvodov (zmena štátneho režimu, porušovanie ľudských práv zo strany vlády, prebratie moci v štáte). Povstalecké hnutie môže získať medzinárodnoprávnu subjektivitu dvoma spôsobmi a to buď **štatútom bojujúcej strany**(už v 19. storočí),¹⁵⁴ alebo **uznaním za povstalcov** (v 20. storočí).Uznaním za bojujúcu stranu sa uznávajúce štáty stávajú v danom konflikte neutrálnymi.

¹⁵⁰ ŠMIHULA,D.: *Použitie silových prostriedkov v medzinárodných vzťahoch*. Bratislava:Veda,2007.s. 152-153.

¹⁵¹TOMKO,J a kol.: *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Obzor ,1988. s.100.

¹⁵²KLUČKA, J.: *Medzinárodné právo verejné (všeobecná a osobitná časť)*. Druhé doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2011. s. 67.

¹⁵³JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.49.

¹⁵⁴MALENOVSKÝ, J.: *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému*. 5.,podstatně upravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2008. s.142.

V prípade uznania za povstalcov, si štát ponecháva právo podporovať jednu zo strán konfliktu.¹⁵⁵

Historicky prvý príkladom *uznania za bojujúcu stranu* bolo zrejme uznanie **Konfederácie južných štátov** vo vojne Severu proti Juhu (1861-1865) v USA zo strany Francúzska a Anglicka. Novším príkladom je takéto uznanie vo vzťahu k teroristickej skupine Al Kájda, po americkom zásahu v Afganistane v roku 2001. Cieľom tohto uznania bolo obhájiť výkon práva na kolektívnu sebaobranu zo strany USA a ich spojencov.¹⁵⁶

Inštitút uznania za povstalcov sa v medzinárodnoprávnej praxi naďalej používa, ako príklad z nedávnej minulosti možno uviesť príklad uznania **líbyjských povstalcov** v roku 2011, vládami viac ako dvadsiatich krajín sveta.¹⁵⁷

Prvé povstalecké hnutia sa objavujú v Severnej Ameriky počas občianskej vojny (1861-1865), v španielskej občianskej vojne (1935-39), ale napríklad i na Slovensku počas SNP (1944), teda boja proti ľudáckemu režimu tzv. Slovenského štátu. Medzi známe povstalecké hnutia ktorým sa podarilo dosiahnuť svoj cieľ, t.j. zmenu formy vlády radíme **Africký národný kongres** v Južnej Afrike (ANC) alebo **Sandinistický front národného oslobodenia** v Nikarague (FSLN).

V súčasnosti existuje viacero činných povstaleckých hnutí, napríklad v *Mexiku, Kolumbii, Peru, Indonézii alebo na Srí Lanke*.¹⁵⁸

Uznaním získavajú povstalecké hnutia rovnaké práva ako je tomu v prípade národnooslobodzovacích hnutí. (pozri vyššie)

4.6. Územia, ríše, kmeňové zväzy domorodých (pôvodných) národov

Špecifický režim v histórii mali územia spravované rôznymi entitami ktoré však nebolo možné nazvať štátom. Takýto status mali v histórii územia, ríše, kmeňové zväzy domorodých (pôvodných) národov a kmeňov v Afrike, Amerike alebo Austrálii a Oceánii, ktoré uzatvárali

¹⁵⁵POTOČNÝ, M. ONDŘEJ, J.: *Mezinárodní právo veřejné Zvláštní část. 6.*, doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2011. s. 33.

¹⁵⁶MALENOVSKÝ, J.: *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému. 5.*, podstatně upravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2008. s. 143.

¹⁵⁷JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznání států v mezinárodním společenství a jeho dopad na vnitrostátní právo*. Kraków: Spółok Slovákov v Poľsku, 2014. s.50.

¹⁵⁸JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznání států v mezinárodním společenství a jeho dopad na vnitrostátní právo*. Kraków: Spółok Slovákov v Poľsku, 2014. s. 51.

zmluvy s koloniálnymi veľmocami o postúpení svojich území.¹⁵⁹

Problematika vzťahu európskych a domorodých národov začala naberať na význame po *objavení Ameriky* Krištofom Kolumbusom(1492). Zaoberali sa ňou najmä *Bartolomeo de las Casas* a *Francisco de Vittoria*.¹⁶⁰

V tejto oblasti sa vytvorili obyčajové pravidlá, resp. sa použili tie, ktoré už boli vytvorené. Zámorské územia ktoré boli **neosídlené** resp. **nepoužívané** domorodými národmi, **bolo možné si privlastniť** na základe práva objavu ako územia nikoho(*terra nullius*). Územia ktoré boli **obývané** alebo **používané** domorodými národmi, **patrili** týmto **národom**. Európske mocnosti však mohli od domorodcov územie získať **na základe kúpy** a obchodovať s nimi.¹⁶¹

Z tohto pravidla existovala i výnimka a síce v prípade, ak bol domorodý národ označený **necivilizovaný, barbarský či divošský**. V takom prípade, mala objaviteľská krajina právo územie **obsadiť**.¹⁶²(Táto výnimka sa uplatňovala vo veľkej väčšine prípadov).

Zamyslením sa nad danou problematikou môžeme prísť k zaujímavému záveru a síce, že európske mocnosti v prípade kúpy územia od nejakého domorodého národa, vlastne rešpektovali tento národ ako rovnocenného partnera(de facto subjekt MPV) s ktorým je možné uskutočniť kúpu/predaj územia. O to paradoxnejšie potom vyznieva fakt, že ten istý národ mohol byť zo strany iného alebo toho istého štátu, neskôr vyhlásený za barbarský.

Problematikou ochrany domorodých národov sa zaoberajú najmä **Dohovor o domorodých a kmeňových národoch v nezávislých štátoch**¹⁶³ Medzinárodnej organizácie práce(ILO) č.169 z roku 1989, ktorý priniesol definíciu pojmu *domorodý národ* ktorá dovtedy neexistovala, alebo **Deklarácia o právach domorodých národov** VZ OSN z roku 2007, ktorá zakotvuje o.i. **právo** domorodých národov **na sebaurčenie**.¹⁶⁴ V tejto súvislosti je

¹⁵⁹ANDEL,P.: Právni subjektivita severoamerických domorodců z pohledu mezinárodního práva. In *Mezinárodní politika* č. 4, 2002. s.18. cit. z JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.55.

¹⁶⁰MARKS,G.C.: Indigenous Peoples in International Law: The Significance of Francisco de Vittoria and Bartolomeo de las Casas . In *Australian Yearbook of International Law*, New York: Oxford University Press, 2004. p. 16.

¹⁶¹CHURCHILL, W.: *Struggle for the Land Indegenous Resistance to Genocide, Ecocide and expropriation in Comtemporary North America*, Monroe:Common Courage Press,1993. p.35. cit. z JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.56.

¹⁶²Doc. *Indian Land and the Law*. Fairfax: The Falmouth Institute, 1994. p. 1-2. cit. z JANKUV,J. LANTAJOVÁ,D.-ŠMID,M.:*(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.56.

¹⁶³Dohovor dostupný na:

http://www.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C169 (27.6.2015)

¹⁶⁴http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/documents/DRIPS_en.pdf (27.6 2015).

potrebné spomenúť i rozhodnutie MSD v prípade Západná Sahara (1975),¹⁶⁵ z ktorého možno vyvodíť, že domorodé národy môžu mať i v súčasnosti, pri splnení určitých podmienok, právo na sebaurčenie ako legítimny národ.

Vo svete nájdeme príklady vzniku autonómnych území spravovaných domorodými národmi, ako napríklad *Nunavut* v Kanade obývaný národom Inuitov¹⁶⁶ alebo *Grónsko*, ktoré je zámorským územím Dánska.¹⁶⁷

4.7. Svätá stolica a iné subjekty medzinárodného práva sui generis

V medzinárodnom spoločenstve nájdeme i tzv. *subjekty svojho druhu* (sui generis).

Takéto subjekty majú isté spoločné znaky, a to: *získali subjektivitu v dôsledku špecifických historických okolností, nemajú svoje vlastné územie a ak nejakým územím disponujú, patrí inému subjektu medzinárodného práva a ich subjektivita nie je úplná, je obmedzená.*¹⁶⁸

Medzi takéto atypické subjekty zaraďujeme najmä Svätú stolicu, Zvrchovaný rád maltézskeho a Medzinárodný výbor Červeného kríža. Istú formu takejto subjektivity majú i mestské štáty.¹⁶⁹

Zrejme najznámejším takýmto subjektom je **Svätá stolica**, pričom na medzinárodnoprávne účely je potrebné rozlišovať pojmy *Svätá stolica*, *Vatikánsky mestský štát* a *Katolícka cirkev*. **Svätú stolicu** je v kontexte medzinárodného verejného práva potrebné vnímať dvojako, ako subjekt medzinárodného práva *sui generis* a tiež ako vládu Vatikánskeho mestského štátu.¹⁷⁰ Medzinárodnoprávnu subjektivitu Svätej stolice neodvodzujeme od územného základu ale z historického a duchovného základu.¹⁷¹

Vatikánsky mestský štát, ktorý je sídlom pápeža, t.j. najvyššieho predstaviteľa rímsko-katolíckej cirkvi, je v zmysle *Lateránskych zmlúv* potrebné vnímať ako územie na ktorom Svätá stolica vykonáva svoju suverenitu.¹⁷²

Katolícka cirkev je z hľadiska medzinárodného verejného práva, nadnárodnou univerzálnou

¹⁶⁵Pozri poznámku 17.

¹⁶⁶ <http://www.gov.nu.ca/> (27.6.2015).

¹⁶⁷JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.59.

¹⁶⁸CASSESE, A.: *Diritto internazionale*. Bologna: Società Editrice di Mulino, 2006. s.140. . cit. z JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.64.

¹⁶⁹JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.64.

¹⁷⁰JANKUV, J. - LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M. - BLÁŠKOVIC, K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s.123.

¹⁷¹ČAPELKA, Č. - ŠTURMA, P.: *Mezinárodní právo veřejné*. 1.vyd.Praha: C.H.Beck, 2008. s.93

¹⁷²JANKUV, J. - LANTAJOVÁ, D. - ŠMID, M. - BLÁŠKOVIC, K.: *Medzinárodné právo verejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. s.123.

štruktúrovanou mimovládnu organizáciu, založenou na náboženských princípoch kresťanstva, pričom podstatný je fakt, že nie je spôsobilá vstupovať do medzinárodnoprávných vzťahov regulovaných medzinárodným právom.¹⁷³

Z troch uvedených, je iba Svätá stolica všeobecne rešpektovaným subjektom medzinárodného práva sui generis. Osobitne významným je status Svätej stolice v OSN, kde ako jediný subjekt, má Svätá stolica postavenie stáleho pozorovateľa s osobitne definovanou pôsobnosťou.¹⁷⁴

Najvyšším predstaviteľom Svätej stolice na medzinárodnej úrovni je pápež.

¹⁷³ JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.64.

¹⁷⁴ JANKUV, J. LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.: *(Ne)uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. s.66

Záver

Problematika štátu z pohľadu medzinárodného práva, jeho definičné znaky, spôsoby vzniku i druhy samotných štátov, je rovnako ako iné oblasti medzinárodného práva, problematikou ktorá sa menila spolu s vývojom medzinárodného práva verejného. Najväčšie zmeny v tejto oblasti nastali v 19. storočí (napr. Berlínsky kongres), ale najmä v storočí 20. (napr. Montevidejské kritéria). V súčasnosti je táto problematika riešená ako obyčajovými právnymi normami, tak i prameňmi medzinárodného písaného práva (medzinárodné zmluvy, deklarácie atd.), ktoré hrajú v súčasnom medzinárodnom práve čoraz väčšiu úlohu.

V dávnej minulosti vznikali štáty najmä na základe prvotného osídlenia alebo anexie, ktorá však na rozdiel od súčasnosti bola v minulosti legálna (vyhlásenie štátu na dobytom území). Pri prvotnom osídlení bola neskôr okrem podmienky objavu stanovená aj podmienka notifikácie (oznámenia) objavu. Medzi známejšie spôsoby vzniku štátu možno zaradiť secesiu, čo je odštiepenie sa od materského štátu a vyhlásenie samostatného štátu na časti pôvodného územia materského štátu. Takto napríklad vznikla v roku 2008 Kosovská republika, ktorá bola vyhlásená a vznikla na časti bývalého územia Srbskej republiky, pričom krajinu zatiaľ uznalo 111 zo 193 členských krajín OSN. Možno povedať, že za podmienku všeobecnej akceptácie štátu, pokiaľ ide o jeho medzinárodnoprávne postavenie možno považovať uznanie zo strany OSN a jej členských štátov, čo však môže byť v prípade niektorých štátov problematické, a aj preto zostáva medzinárodnoprávne postavenie niektorých štátov dlhodobo sporné.

Podľa toho akú štruktúru má sústava štátnych orgánov ktoré zastupujú štát navonok, rozoznávame v medzinárodnom spoločenstve viacero druhov štátov. Medzi najvýznamnejšie druhy štátov v medzinárodnom spoločenstve patria unitárne štáty a zložené štáty, pričom platí, že unitárnych štátov je v medzinárodnom spoločenstve najviac a to aj preto, že za unitárny štát považujeme na medzinárodnoprávne účely aj štát, ktorý by sme podľa napríklad teórie práva, považovali za zložený a ktorý sa za zložený môže považovať dokonca podľa vlastného vnútroštátneho práva (napr. USA).

Okrem štátov ako prvotných (a v súčasnosti stále najvýznamnejších) subjektov medzinárodného práva, môžeme v súčasnom medzinárodnom spoločenstve nájsť atypické entity ako je napríklad Britské spoločenstvo národov (Commonwealth). Ide o voľné zoskupenie štátov bývalého britského impéria na čele ktorých formálne stojí britská kráľovná, avšak Commonwealth nedosahuje ani úroveň medzinárodnej organizácie ani štátu. Ďalším takýmto atypickým príkladom je napríklad Európska únia, ktorá síce ako integračné

zoskupenie, má niektoré vlastnosti štátu, avšak domnievam sa, že v konečnom dôsledku ešte o EÚ ako štáte hovoriť nemožno. Medzi osobitné subjekty medzinárodného práva radíme taktiež tzv. subjekty sui generis. Najznámejším príkladom takéhoto subjektu je Svätá stolica. Myslím si, že budúcnosť štátov, pokiaľ ide o ich medzinárodnoprávne postavenie, je v čoraz väčšej integrácii do nadštátnych celkov a to i s ohľadom na súčasnú globalizáciu, ktorá sa týka prakticky všetkých oblastí života do ktorých zasahuje medzinárodné právo. Oblasťami v ktorých môžeme globalizáciu najviac pociťovať, sú najmä oblasť ekonomickej spolupráce, ktorá sa javí v dnešnej ére otvorenej ekonomiky a pri súčasnej potrebe konkurencieschopnosti priam ako nevyhnutná a oblasť kolektívnej bezpečnosti, ktorá sa taktiež stáva čoraz aktuálnejšou, hlavne z dôvodu celkovo sa zhoršujúcej bezpečnostnej situácie vo svete.

Cieľom tejto práce bolo komplexne sumarizovať problematiku štátu, jeho znakov, vzniku ako i určitého vnútorného usporiadania označovaného tiež ako druh štátu a to všetko z medzinárodnoprávneho hľadiska. Dovolím si povedať, že tento cieľ sa podarilo splniť a práca ponúka nielen sumarizáciu zvolenej problematiky ale v istých pasážach možno i autorský pohľad na niektoré otázky.

Zoznam použitej literatúry

- BROWNLIE, I. 2013. *Princípy medzinárodného verejného práva*. 1. vydanie. Bratislava: EUROKÓDEX s.r.o. a Paneurópska vysoká škola, 2013. 688 s. ISBN 9788089447640.
- BROWNLIE, I. 2008. *Principles of Public International Law*. 7th edition. Oxford: Oxford University Press, 2008. 784 p. ISBN 978-0199556830.
- CASSESE, A. 2006. *Diritto internazionale*. Bologna: Società Editrice di Mulino, 2006. 426 s. ISBN 8815113339.
- CASSESE, A. 1995. *Self-determination of Peoples, A Legal Reappraisal*. Cambridge: Cambridge University Press, 1995, 375 p. ISBN 0-521-48187-2.
- CHURCHILL, W. 1993. *Struggle for the Land: Indigenous Resistance to Genocide, Ecocide, and Expropriation in Contemporary North America*. Monroe: Common Courage Press, 1993. 472 p. ISBN 978-1567510003.
- CRAWFORD, J. 2007. *The Creations of States in International Law*. 2nd edition. Oxford: Oxford Clarendon Press, 2007. 944 p., ISBN 978-0199228423.
- ČAPELKA, Č.-ŠTURMA, P. 2008. *Mezinárodní právo veřejné*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. 840 s. ISBN 978-80-7179-728-9.
- DAVID, V.-SLADKÝ, P.-ZBOŘIL, F. 2008. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 1. vydání. Příbram: Leges, 2008. 432 s. ISBN 978-80-87212-08-0.
- DAVID, V.-BUREŠ, P.-FAIX, M.-SLADKÝ, P.-SVÁČEK, O. 2011. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. 2. vydání. Praha: Leges, 2011. 448 s. ISBN 978-80-87212-86-8.
- JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M. 2014. *(Ne) uznanie štátov v medzinárodnom spoločenstve a jeho dopad na vnútroštátne právo*. Kraków: Spolok Slovákov v Poľsku, 2014. 210 s. ISBN 978-83-7490-8000-9.
- JANKUV, J.-LANTAJOVÁ, D.-ŠMID, M.-BLÁŠKOVIČ, K. 2015. *Mezinárodní právo veřejné*. Prvá časť. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 319s. ISBN 978-80-7380-559-3.
- KAMENICKÝ, M. a kol. 1997. *Lexikón svetových dejín*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997. 320 s. ISBN 8008024798.

KLUČKA, J. 2011. *Medzinárodné právo verejné. (všeobecná a osobitná časť.)* Druhé doplnené a prepracované vydanie. Bratislava: Iura Edition, 2011. 726 s. ISBN 9788080784140.

Kolektív autorov. 2009. *História Unikátny obrazový sprievodca.* Bratislava: Ikar 2009, 612 s. ISBN 978-80-551-2001-0.

KOVÁCS, P. 2011. *Nemzetközi közjog*, Budapest: Osiris Kiadó, 2011. 674 s. ISBN 9789632762104.

MALENOVSKÝ, J. 2004. *Mezinárodní právo veřejné : jeho obecná část a poměr k vnitrostátnímu právu, zvláště k právu českému.* 4., opravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a nakladatelství Doplněk, 2004. 467 s. (Edice učebnic PrF MU v Brně ; č. 339). ISBN 80-210-3375-4.

MALENOVSKÝ, J. 2008. *Mezinárodní právo veřejné, jeho obecná část a poměr k jiným právním systémům, zvláště právu českému.* 5., podstatně upravené a doplněné vydání. Brno: Masarykova univerzita a Doplněk, 2008. 551 s. ISBN 978-80-210-4474-6.

MALENOVSKÝ, J. 2014. *Mezinárodní právo veřejné obecná část a poměr k jiným právním systémům.* 6. vydání. Brno- Plzeň: Doplněk- Aleš Čeněk, 2014. 499 s. ISBN 978-80-7239-318-3 resp. 978-80-7380-531-9.

MRÁZ, S.- POREDOŠ, F.- VRŠANSKÝ, P. 2003. *Medzinárodné verejné právo.* Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave Právnická fakulta Vydavateľské oddelenie, 2003. 379 s. ISBN 80-7160-175-6.

MRVA, I.- SEGEŠ, V. 2012. *Dejiny Uhorska a Slováci.* Bratislava: Vydavateľstvo Perfekt, 2012. 400 s. ISBN 9788080465865.

POTOČNÝ, M.- ONDŘEJ, J. 2011. *Mezinárodní právo veřejné Zvláštní část.* 6., doplněné a prepracované vydání. Praha: C.H. Beck 2011. 560 s. ISBN 978-80-7400-398-1.

PRUSÁK, J. 1995. *Teória práva.* Bratislava: Vydavateľské oddelenie právnickej fakulty UK, 1995. 308 s. ISBN 80-7160-080-6.

ROTBURG, R. 2003. 1. (ed.) *When States Fail, Causes and Consequences.* Princeton: Princeton University Press, 2003. 352 s. ISBN 9780691116723.

SEIDL-HOHEVELDERN, I. 2006. *Mezinárodní právo veřejné*. 3. vydání. Praha: ASPI Wolters Kluwer, 2006. 448 s. ISBN 9788073571788.

SHAW, M.N. 2006. *International Law*. 6th edition, Cambridge: Cambridge University Press, 2008. 1708 p. ISBN 9780521899291.

STARKE, J.G. 1989. *Introduction to International Law*. London: Butterworths, 1989. 711 p. ISBN 9780406513014.

ŠMIHULA, D. 2007. *Použitie silových prostriedkov v medzinárodných vzťahoch*. Bratislava: Veda, 2007. 277 s. ISBN 978-80-224-0975-9.

TKADLEČKOVÁ, H.-KRATOCHVÍL, V. 2007. *Dejepis 4 Svet v dvadsiatom storočí*. Bratislava: Orbis Pictus Istropolitana, 2007. 63 s. ISBN 978-80-7158-803-0.

TOMKO, J. a kol. 1988. *Medzinárodné verejné právo*. Bratislava: Obzor, 1988. 422 s. ISBN 65-033-88.

TURK, D. 2009. *Základy mezinárodního práva*. Beroun: Eva Roztoková, 2009. 556 s. ISBN 9788090420991.

Články

ANDEL, P. 2002. Právni subjektivita severoamerických domorodců z pohledu mezinárodního práva. In *Mezinárodní politika* č. 4, 2002. s.18.

Document Indian Land and the Law. Fairfax: The Falmouth Institute, 1994 p. 1-2.

JANKUV, J. 2000. Subjekty medzinárodného práva a ďalší aktéri medzinárodno- právnych vzťahov na prahu 21. storočia. In *Acta Iuridica Cassoviensia* 24. Košice: Právnická fakulta UPJŠ Košice, 2000. s. 69-70.

JANKUV, J. 2011. Medzinárodnoprávna úprava inštitútu vydržania ako spôsobu nadobudnutia štátneho územia. In *Slovenská ročenka medzinárodného práva 2009*. Ročník II. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri SAV, 2011. s. 91-112.

LANTAJOVÁ D. 2009. Medzinárodnoprávna úprava práva národov na sebaurčenie In *Slovenská ročenka medzinárodného práva 2008*. Ročník I. Bratislava: Slovenská spoločnosť pre medzinárodné právo pri SAV, 2009. s.87-97.

KOLSTO,P. 2006.The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. In *Journal of Peace Research* Vol. 43 no. 6 2006. p. 729-734.

MARKS,G.C. 2004. Indigenous Peoples in International Law: The Significance of Francisco de Vittoria and Bartolome de las Casas . In *Australian Yearbook of International Law*. New York: Oxford University Press, 2004. p. 16.

PELLET, A. 1992.The Opinions of the Badinter Arbitration Committee A Second Breath for the Self-Determination of Peoples. In *European Journal of International Law*,Vol. 3(1),Sydney, 1992. p.178-185.

PERT,A. 2013 The 'Duty' of Non-Recognition in Contemporary International Law: Issues and Uncertainties. In *Legal Studies Research Paper*, No. 13/96, Sydney Law School 2013. p. 2-6.

Medzinárodné dokumenty

Africká charta o ľudských právach a právach národov

Deklarácia o priznaní nezávislosti kolonizovaným krajinám a národom

Dohovor o právach a povinnostiach štátov

Charta Commonwealthu

Charta OSN

Medzinárodný pakt o hospodárskych sociálnych a kultúrnych právach

Viedenský dohovor o sukcesii štátov vo vzťahu k zmluvám

Viedenský dohovor o sukcesii štátov do štátneho majetku, štátnych archívov a štátnych dlhov

Zmluva o Európskej únii

Slovníky

HENDRYCH,D. a kol. 2003. *Právnícký slovník*.2. vyd. Praha: C.H. Beck ,2003.1320 s. ISBN 80-7179-740-5.

Internetové zdroje

<http://www.achpr.org/>

<http://www.amnesty.sk/>

<http://aosis.org/>

<http://www.au.int/>

<http://ejil.org/>

<http://www.ekonom.sav.sk/>

<http://www.europskaunia.sk/>

<https://www.euroskop.cz/>

<http://www.gov.nu.ca/>

<http://www.icj-cij.org/>

<http://www.ilo.org/>

<http://www.ilsa.org/>

<http://www.kosovothanksyou.com/>

<http://legal.un.org/>

<http://www.mfa-ks.net/>

<https://www.mzv.sk/>

<http://www.naftanow.org/>

<http://www.nrsr.sk/>

<http://www.osn.cz/>

<http://thecommonwealth.org/>

<http://www.un.org/>

<https://www.upjs.sk/>

<http://yearbook.multimedia.ey.gov.tw/>

<http://www.zbierka.sk/>